

Vlaams
Parlement

vergadering **C330**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 22 september 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de oprichting van de werkgroep rond afstammingsinformatie – 2920 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over toegenomen zorgzwaarte in de ouderenzorg – 2881 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Lieten aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onderfinanciering van de rusthuizen in het algemeen en Limburg in het bijzonder – 2928 (2014-2015)	7
VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toeleiding van jongvolwassenen en hun zorgcontinuïteit bij de invoering van persoonsvolgende financiering (PVF) – 2944 (2014-2015)	15
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gemandateerde voorzieningen binnen de integrale jeugdhulp – 2966 (2014-2015)	17
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvang van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen – 2834 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pleegzorg voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen – 2914 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pleegzorg en de vluchtelingencrisis – 2979 (2014-2015)	21
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over eenzaamheid bij jongeren – 2991 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de rechten van pleegkinderen – 2997 (2014-2015)	35

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de oprichting van de werkgroep rond afstammingsinformatie – 2920 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, in december 2014 en januari 2015 werden in het Vlaams Parlement hoorzittingen gehouden over de problematiek van gedwongen adopties en de gevolgen hiervan voor de slachtoffers. Hieruit vloeide een resolutie voort waarin het Vlaams Parlement verschillende maatregelen vraagt om hieraan tegemoet te komen.

Enkele van de maatregelen in de resolutie waren ingegeven door het eindrapport 'Wegen tot erkenning en herstel bij gedwongen adopties' van een expertenpanel. De voornaamste maatregel is de vraag om een afstammingscentrum op te richten, met een DNA-databank en -register, gekoppeld aan de nodige begeleiding. U gaf alvast aan de aanbevelingen, en meer specifiek de praktische haalbaarheid van dit centrum, te willen onderzoeken.

In dat kader moet de oprichting van een werkgroep 'afstamming' worden gezien. Minister, deze werkgroep is opgericht op uw initiatief, met als doel een voorstel te formuleren om zo een afstammingscentrum te realiseren. Voorts heeft de werkgroep zich ook voorgenomen beleidsaanbevelingen te formuleren om problemen in verband met afstamming bij adoptie, maar ook bij draagmoederschap, discreet bevallen en anonieme gameet- of embryodonatie op te kunnen vangen. Deze laatste doelstelling moet gezien worden in het kader van de laatste beleidsaanbeveling van het expertenpanel. Het panel stelt immers dat er nood is aan een debat over afstammingsvragen dat breder is dan enkel het adoptievraagstuk. Ook de problematiek van het draagmoederschap, het anoniem donorschap en het discreet bevallen moeten worden besproken.

Ik ben het er volledig mee eens dat dit debat moet worden gevoerd en dat beleidsoplossingen moeten worden geformuleerd. Ik ben met deze materie dan ook druk bezig in de Senaat. Graag leg ik u toch nog enkele bedenkingen bij deze werkgroep voor waarover ik verheldering zou willen. In een antwoord op een actuele vraag van uw partijgenoot mevrouw Schryvers, van 6 mei, geeft u aan dat een deel van de aanbevelingen federale materie zijn en dat u hieromtrent contact zult opnemen met het federale niveau. Hebt u intussen reeds contact opgenomen met het federale niveau? Indien ja, met wie, en wat is hiervan het resultaat?

De werkgroep heeft zich voorgenomen het onderzoekdomein te verbreden van adoptie naar onder meer draagmoederschap en donatie van gameten en embryo's. Aangezien deze laatste federale materie zijn, wat zal dan het specifieke onderzoeksonderwerp van de werkgroep zijn? Zal men zich beperken tot een onderzoek van de mogelijkheden van de praktische uitbreiding van het werkingsterrein van een afstammingscentrum naar bijvoorbeeld donorkinderen met afstammingsvragen? Of zal de werkgroep ook uitspraken doen over de federale wetgeving? Bent u in dat geval van mening dat dit een debat is dat op het federale niveau moet worden gevoerd, aangezien Vlaanderen op dat vlak geen wetgevende bevoegdheid heeft? Is de Privacycommissie reeds gevraagd haar licht te laten schijnen over de mogelijke oprichting van een afstammingscentrum? Op basis van welke criteria is de werkgroep opgericht? Hoe hebt u zich ervan vergewist dat het veld in al zijn diversiteit in de werkgroep is vertegenwoordigd? Is het mogelijk om de bestaande werkgroep uit te breiden met andere actoren als die zich zouden aanbieden, zodat de aanbevelingen een

zo genuanceerd mogelijke weerspiegeling zullen zijn van de aanwezige expertise in het veld?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik zal het antwoord van de minister goed beluisteren. Nu wil ik opmerken dat ik het hartverwarmend vind dat de heer De Gucht zo hard waakt over de bevoegdheidsverdeling. Ik hoop dat dit ook in de omgekeerde zin het geval zal zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de werkzaamheden van de werkgroep rond afstammingsinformatie zijn van start gegaan. De werkgroep kwam voor de zomer in zijn huidige samenstelling een eerste keer samen. Het doel van deze opstartvergadering was de opdracht en mogelijke doelgroep van het afstammingscentrum af te bakenen, alsook afspraken te maken over de verdere aanpak en timing van de werkgroep. Daarbij werd onder andere ook besproken op welke wijze andere belanghebbenden het best konden worden betrokken. Samen met de voorzitter van de werkgroep hebben we daarover overlegd met het kabinet van minister van Justitie Koen Geens. Hierbij werd informatie uitgewisseld over de opdracht van de werkgroep en de plannen tot hervorming van het afstammingsrecht zoals vermeld in het federaal regeerakkoord. Verder overleg over andere thema's, zoals bijvoorbeeld de anonimiteit bij donorconceptie, is uiteraard nog nodig.

De werkgroep heeft in de eerste plaats de opdracht de oprichting van een afstammingscentrum te onderzoeken en vervolgens voorstellen te formuleren over het wettelijk en operationeel kader van een DNA-databank en -register. Voorts zal de werkgroep onderzoeken of en op welke wijze de verschillende doelgroepen voor wie toegang tot afstammingsinformatie momenteel problematisch is, waaronder ook donorkinderen, een beroep kunnen doen op dit centrum. In de marge daarvan kan de werkgroep aanbevelingen formuleren om problemen op te vangen in verband met afstamming bij draagmoederschap, discreet bevallen, anonieme gameet- of embryodonatie, enzovoorts. Het spreekt voor zich dat dit debat ook federaal moet worden gevoerd en dat, zoals al gesteld, uitwisseling tussen de beleidsniveaus belangrijk is en blijft.

Rekening houdend met het feit dat de werkgroep nog maar net werd opgestart en er dus nog geen concrete voorstellen op tafel liggen, werd nog geen advies gevraagd aan de Privacycommissie. Dat zou voorbarig zijn. Het spreekt vanzelf dat concrete voorstellen voor advies zullen worden voorgelegd.

Er werd een multidisciplinaire samenstelling van de werkgroep beoogd. De werkgroep bestaat uit een jurist, een geneticus, een ethicus en een psychologe. Voorts werden vertegenwoordigers van een beperkt aantal belangenvertegenwoordigers uitgenodigd, onder andere van de Gezinsbond en de vzw Donorkinderen. Ook de kinderrechtencommissaris maakt deel uit van de werkgroep.

Omdat het inderdaad cruciaal is dat alle belanghebbenden worden gehoord, heeft de werkgroep tijdens haar eerste vergadering ook al besproken welke andere belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld de fertiliteitscentra, het best worden betrokken, en vooral, hoe hun expertise een plaats kan krijgen in de werkgroep.

Een twintigtal personen en organisaties werden daarop al aangeschreven, met informatie over de opdracht van de werkgroep, maar ook met de uitdrukkelijke bedoeling te peilen naar hun verwachtingen en standpunten.

In een tweede fase zal bilateraal en multilateraal overleg met deze partners worden georganiseerd. Uitbreiding is dus mogelijk. Naar aanleiding van het schrijven dat gericht werd aan de verschillende belangengroepen wordt momenteel verder bekeken hoe die uitbreiding kan worden gerealiseerd.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoorden.

Ik heb enkele opmerkingen. Persoonlijk vind ik het bijzonder raar dat u enkel met minister Koen Geens contact hebt opgenomen en niet met andere ministers in de Federale Regering. U zult daar waarschijnlijk een reden voor hebben, waarnaar ik zeer benieuwd ben. U haalt enkel minister Koen Geens aan, dus neem ik aan dat u met geen enkele andere minister contact hebt gehad die over deze materie verantwoordelijkheid dragen op het federale vlak.

Daarnaast vind ik het bijzonder raar dat een vzw als Donorkind is vertegenwoordigd zonder dat andere spelers daar van in het begin bij werden betrokken. Ik vind dat raar. Ik verbaas mij daarover. Ik meen te mogen weten dat De Maakbare Mens gevraagd heeft daaraan te mogen deelnemen en dat dat is afgeketst. Ik meen ook te weten dat Parenthood Research, dat op dat vlak over de meeste informatie beschikt, dezelfde vraag heeft gesteld en dat die eveneens is afgeketst.

Als je inderdaad naar een objectieve commissie wil evolueren, moet je de openheid vertonen om iedereen die in dat speelveld actief is over deze materie, daarin te betrekken. Wat wij vandaag voorgeschoteld krijgen, vind ik een gemiste kans. Ik hoop dat u doet wat u zegt en dat u andere actoren op het speelveld daarin betreft. Ik denk dat dit anders eerder neigt naar een soort zoeken naar de bevestiging van bepaalde ideeën in plaats van het voeren van een debat over waar het naartoe moet als het gaat over afstamming.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik begrijp niet goed waar het probleem vandaan komt. Er is uiteraard geen enkele bedoeling om andere bevoegde ministers uit te sluiten of niet te consulteren. Ik zou bijna zeggen: onwetend kan men niet zondigen. Ik denk dat het de bedoeling is om – en dat heeft het parlement in de aanbevelingen meegenomen – iets te operationaliseren, namelijk het afstammingscentrum. Het is onze bedoeling om de randvoorwaarden te onderzoeken om zo'n afstammingscentrum te kunnen realiseren. Ik ben daar zelf uiteraard niet actief mee bezig. Het is de bedoeling om in een kleine groep te starten en te bekijken hoe we dat geoperationaliseerd krijgen. Ik heb er absoluut geen bezwaar tegen om daar andere mensen bij te betrekken. Ik denk dat de mensen die daarmee bezig zijn daar ook geen bezwaar tegen hebben. Mij lijkt de strategie om het eerst vast te grijpen, conceptueel op papier te zetten – en dat is geen voorafname op weet-ik-veel welke lopende discussie – de beste manier om ergens te geraken.

U zegt dat ik bepaalde personen zeker moet consulteren en betrekken. Ik denk niet dat er enig probleem is om dat te doen. Het lijkt mij verstandig om nu een eerder pragmatische aanpak te hebben: hoe krijgen we dat operationeel? Uiteraard moet dat, zodra we in een fase zitten dat dat voldoende concreet wordt, ook worden afgestemd en besproken.

Ik heb de indruk dat u over het feit dat we met minister Geens contact hebben gezocht, denkt 'dat het CD&V'ers onder elkaar zijn'. Ik meen u dat tussen de lijnen te horen zeggen. Dat is echter absoluut niet aan de orde. Hij is de minister

bevoegd voor het afstammingsrecht. Meer moet u daar niet achter zoeken. *(Opmerkingen. Gelach)*

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Mijnheer De Gucht, bij de hoorzittingen over de gedwongen adopties is de vraag vanuit het parlement naar voren gekomen of een DNA-databank eventueel een oplossing zou kunnen bieden voor een aantal mensen die zoekend zijn.

Toen heeft het expertenpanel dat werd opgericht een advies gegeven dat breder ging dan louter een DNA-databank, namelijk een heel afstammingscentrum. Ik denk dat u niet aanwezig was toen mevrouw Van Den Berghe, de Vlaamse adoptieambtenaar, hier uitvoerig heeft toegelicht op welke manier dat afstammingscentrum tot stand zou kunnen komen. Dat stond volledig los van welke ethische vraagstukken dan ook. Het ging alleen maar over het bieden van een oplossing in de problematiek die was ontstaan vanuit de gedwongen adopties. Ik geef het even mee omdat ik verwonderd ben uw reactie te horen.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik ben een bijzonder pragmatisch mens of ik heb mijzelf althans altijd op die manier gezien. *(Gelach)*

Minister, ik had het niet over het feit dat u contact hebt opgenomen met uw CD&V-collega. Ik vroeg u gewoon of er behalve minister Geens nog anderen waren die op dat vlak bevoegdheden dragen en waarmee u contact hebt opgenomen.

Wat mij eerder stoorde, is hoe het komt dat de vraag van twee instanties, die op dat vlak wel degelijk expertise hebben, om deel te mogen uitmaken van die expertengroep, is afgeketst. Ik heb daarop geen antwoord gekregen. U valt blijkbaar uit de lucht als het daarover gaat. Ik hoop dat u mij daarop een antwoord zult geven – misschien niet nu, maar dan wel schriftelijk of op een ander moment – en zult medelen: "Mijnheer De Gucht" – u mag ook Jean-Jacques zeggen – "u hebt volledig ongelijk in uw redenering, u moet zich geen zorgen maken. Iedereen die op dat vlak expertise heeft, mag er deel van uitmaken." Als dat zo is, zal ik daar helemaal mee akkoord gaan. Ik zie alleen dat vandaag de vraag van twee instanties met expertise op dat vlak is afgeketst, dus maak ik mij zorgen. Ik vraag mij dan af waarmee wij bezig zijn.

– Peter Persyn treedt als voorzitter op.

Ik vind het belangrijk dat, als het over zaken gaat waarin verschillende meningen en spelers actief zijn, elke mening aan bod komt, zeker bij ethische vraagstukken. Het maakt niet uit of het op het Vlaamse, federale, Europese of welk ander niveau dan ook gebeurt. Ik hoop dat u die objectiviteit evenzeer naar buiten draagt als verantwoordelijke op uitvoerend vlak als wij vanuit het parlement, die u hierin zullen bijstaan.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, u doet mij veel te veel eer aan. Ik heb mij absoluut niet beziggehouden met de samenstelling van die commissie. Ik zal vragen wat er is gebeurd en waarom men bepaalde zaken heeft gedaan. Ik heb een antwoord gekregen waaruit ik afleid dat men weet dat men nog een aantal partijen moet consulteren en dat men dat ook zal doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over toegenomen zorgzwaarte in de ouderenzorg
– 2881 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van Ingrid Lieten aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onderfinanciering van de rusthuizen in het algemeen en Limburg in het bijzonder
– 2928 (2014-2015)**

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp-a): Minister, u hebt deze zomer waarschijnlijk ook de noodkreten in elke Vlaamse provincie gezien met betrekking tot woon- en zorgcentra. De provincies hebben elk op hun beurt een noodkreet geslaakt met betrekking tot de nood aan meer personeel voor de steeds groeiende groep van zwaar zorgbehoevenden.

Die provinciale ronde, die u ongetwijfeld hebt gezien, aangezien ze uitgebreid – ook lokaal – in de media is gekomen, resulteerde op woensdag 2 september in een lancering door Zorgnet en Icuuro van een petitie waarin zij de Vlaamse overheid vragen meer te investeren in kwetsbare ouderen. De zorgzwaarte in de rusthuizen is de laatste jaren immers gestaag gestegen, terwijl de financieringsmodellen hier nog niet op zijn afgestemd. Het is niet de eerste keer dat dit wordt aangekaart, we hebben hierover al een discussie gevoerd.

Het resultaat is nu wel dat de Vlaamse Regering voor één op de vijf zwaar zorgbehoevenden niet voorziet in de nodige personeelsomkadering. Dat hebben ook Zorgnet en Icuuro nogmaals aangekaart.

Het gevolg is dat de woonzorgsector een steeds groeiend tekort aan middelen ervaart waarbij men vreest dat ofwel de kwaliteit van de zorg voor ouderen zal afnemen of de dagprijzen naar een niveau zullen stijgen dat ze onbetaalbaar worden voor de gemiddelde Vlaamse gepensioneerde. De extra besparingen van de Vlaamse Regering op de Welzijnssector genereren ook een bijkomende druk.

De petitie van Zorgnet en Icuuro vraagt de Vlaamse Regering, en u als minister van Welzijn in het bijzonder, dan ook om de solidariteit niet verder te ondergraven en te investeren in de zorg van onze ouderen in de woon- en zorgcentra.

Met deze petitie, die wij en vele tienduizenden mensen alleen maar kunnen onderschrijven, trekken de koepelorganisaties, toch niet uw minst belangrijke gesprekspartners wat betreft de residentiële ouderenzorg, nog maar eens aan de alarmbel over de betaalbaarheid van onze woon- en zorgcentra.

Mijns inziens kunt u deze publieke oproepen, noodkreten, smeekbeden niet meer negeren en moet u tot actie overgaan. Dat is ook wat de actievoerders willen bereiken: een positief signaal voor de begroting 2016 en volgende jaren. Het is immers niet meer vijf voor twaalf, maar vijf na twaalf voor een correcte financiering van de zorgzwaarte in onze woon- en zorgcentra. Het water staat onze centra financieel meer dan aan de lippen. U kent ook de cijfers van het aantal woon- en zorgcentra die zeggen dat ze financieel kopje onder gaan.

Minister, u hebt deze petitie afgelopen vrijdag in ontvangst genomen van een delegatie van de koepelorganisaties, sociale partners, de Vlaamse Ouderenraad en andere ouderenorganisaties, op het Martelarenplein, net voor of tijdens het overleg van de Vlaamse Regering. Wat is uw reactie op die petitie, op die meer dan

31.000 handtekeningen? Zult u tegemoetkomen aan de centrale vraag om meer te investeren in de ouderenzorg en in de woon- en zorgcentra in het bijzonder?

Erkent u de gestegen zorgzwaarte in de centra en zult u dus meer middelen bepleiten bij, eisen van uw collega's om tegemoet te komen aan de terechte vraag van onder meer de woon- en zorgcentra met betrekking tot de financiering van de ouderen en op die manier meer middelen uittrekken voor het beleidsdomein welzijn?

Dat is een heel concrete vraag naar aanleiding van een heel concrete petitie en eisenbundel van de koepelorganisaties, gesteund door alle ouderenorganisaties en sociale partners.

De voorzitter: Mevrouw Lieten heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Lieten (sp-a): Minister, ik zal de vraagstelling van de heer Bertels een beetje specifieker maken aan de hand van de willekeurig gekozen provincie Limburg. Als we naar de cijfers voor Limburg kijken, merken we dat er in het aantal rusthuisbedden een historische achterstand is die u probeert weg te werken. In 2013 was nog maar 72 procent ingevuld van waar die provincie recht op zou hebben.

De manier waarop die achterstand wordt weggewerkt, is wel steeds op basis van een erkenning als gewoon bed, dus niet een bed voor een zwaar zorgbehoevende. Dat betekent dat die achterstand wordt weggewerkt naar rato van 49 euro per bed in plaats van een subsidie van 73 euro die gekoppeld is aan de bedden voor zwaar zorgbehoevenden. We weten allemaal dat in onze samenleving de mensen zo lang mogelijk uitstellen om naar een rusthuis te gaan en dat de mensen die in het rusthuis belanden meestal allemaal zwaar zorgbehoevend zijn, met alle gevolgen van dien voor de exploitatiekosten voor het rusthuis.

Dat heeft ook gevolgen voor het personeel. Als je namelijk een erkenning of subsidie krijgt voor een zwaar zorgbehoevende, heb je per 30 rvt-bewoners (rust- en verzorgingstehuis) recht op 12,8 mensen personeel. Als het over gewone, nieuwe rusthuisbedden gaat, gaat het over 6,45 personeelsleden per 30 bewoners.

Natuurlijk zie je ook daar dan dat de achterstand die wordt ingelopen er niet alleen toe leidt dat de instellingen minder geld krijgen dan ze nodig hebben, maar dat ze ook minder personeelsleden krijgen dan ze nodig hebben. Ik heb dat eens berekend. Financieel betekent dat een achterstand van 11 miljoen euro die wordt opgelopen voor deze – willekeurig gekozen – provincie Limburg.

Wat de bewoners zelf betreft, wordt de problematiek er ook niet beter op. Ik heb het opnieuw over de situatie in de provincie Limburg. Bijna 35 procent van de Limburgse 65-plussers komt in aanmerking voor een voorkeurtarief in de ziekteverzekering. Dat betekent dat hun inkomen niet hoger ligt dan de Europese armoedegrens. 12 procent komt in aanmerking voor de tegemoetkoming hulp aan bejaarden en 4 procent heeft recht op een inkomensgarantie.

Dat plaatje, de financiële sterkte van de mensen, moet je afzetten tegen de stijgende prijzen van de instellingen. Ze voelen zich namelijk natuurlijk verplicht om die prijs te verhogen omdat ze minder subsidies krijgen dan waarop ze eigenlijk recht hebben, rekening houdend met de populatie van hun rusthuizen. Natuurlijk moet iemand dat dan betalen. Als u, de Vlaamse Regering, minder subsidies geeft en de kosten dalen niet, wordt dat natuurlijk afgewenteld op de bewoners. De financiële situatie van de bewoners is jammer genoeg niet zo rooskleurig. Dat betekent dat we daar weer heel wat sociale problemen creëren die door anderen moeten worden opgelost.

Minister, ik weet dat dat u allemaal ook niet koud laat. Integendeel, u ligt daar ook wakker van. Ik sluit daarom graag aan bij de vragen van de heer Bertels.

Wat zijn uw concrete plannen om deze uitdagingen tegemoet te treden, zowel wat de exploitatiefinanciering, het personeel als de betaalbaarheid van die rusthuisbedden betreft?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé (CD&V): Minister, verleden jaar heeft mevrouw Jans een gelijkaardige vraag gesteld. U hebt toen gezegd dat het meest prangende probleem de bijkomende geplande rob-rvt-reconversies (rustoord voor bejaarden/rust- en verzorgingstehuis) zijn. Er waren op dat moment geen middelen beschikbaar. U hebt toen ook verwezen naar de begrotingsbesprekingen en u hoopte dat u een bijkomende financiering kon krijgen voor zwaar zorgbehoevende personen.

Minister, ziet u in het najaar van 2015 een mogelijkheid om een bijkomende financiering te krijgen? Iedereen in deze commissie is er namelijk van overtuigd dat het probleem moet worden opgelost.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De actie van Zorgnet-Icuro is ons bekend. Zorgnet-Icuro vraagt dat er meer geïnvesteerd wordt in de zorg voor de meest kwetsbare ouderen. Afgelopen vrijdag hebben minister-president Bourgeois, de Vlaamse minister bevoegd voor de begroting Turtelboom en ikzelf een delegatie van de actievoerders, namelijk de vertegenwoordigers van de vakbonden, de drie koepelorganisaties – Zorgnet-Icuro, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Ferubel – en de vertegenwoordigers van de Vlaamse Ouderenraad en de gebruikers en mantelzorgvereniging OKRA ontvangen en naar hun vragen geluisterd.

De federale overheid werd reeds eind vorige eeuw bij de uitbouw van de ouderenzorg geconfronteerd met diverse dwingende noden en vragen ten gevolge van de toenemende vergrijzing. Ze koos ervoor om samen met de bevoegde regionale overheden protocollen af te sluiten om te komen tot een coherent ouderenzorgbeleid en dit binnen duidelijk gedefinieerde budgettaire contouren.

De uitgangspunten waren hierbij: differentiatie van bestaande zorgvormen en ontwikkeling van alternatieve en nieuwe zorgvormen; aangepaste zorgfinanciering voor toenemende zorgzwaarte en voor specifieke doelgroepen; een gereglementeerd groeipad voor de financiering van bestaande en nieuwe zorgvormen en dat alles binnen een budgettair beschikbaar kader.

Dit heeft onder andere geresulteerd in een bijkomend aanbod aan woongelegenheden in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf met financiering door het RIZIV, de invoering van een financiering voor zorgbehoevende ouderen van dagverzorgingscentra, aanpassingen aan de gehanteerde zorgforfaits, onder andere voor de opvang van dementerende ouderen, en een substantiële omvorming van bestaande rob-bedden naar rvt-bedden met overeenstemmende financiering.

De structurele onderfinanciering van personen met een zware zorgbehoefte is echter niet nieuw. De federale overheid is, ondanks de aanzienlijke budgettaire inspanningen die zij in de periode 1997 tot 2013 heeft geleverd om de kloof te dichten, er nooit volledig in geslaagd om al de personen met een zware zorgbehoefte als dusdanig te financieren. In deze periode is het aantal rvt-bedden in uitvoering van deze maatregel weliswaar toegenomen van 12.546 bedden in 1997 tot 43.471 bedden in 2012, maar het aantal zorgbehoeftege ouderen in de woonzorgcentra is sneller gestegen. Vanaf begin 2013 hebben de federale overheid en het RIZIV geen nieuwe rvt-forfaits meer toegekend.

Tot voor de zesde staats hervorming werden voor het verlenen van de bijkomende erkenningen als rust- en verzorgingstehuis middelen beschikbaar gesteld via

de begroting van het RIZIV en via protocolakkoorden afgesloten tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten. Initieel waren er via het aanhangsel 1 bij het laatste protocolakkoord ondertekend op 19 juni 2006 middelen uitgetrokken tot en met 2010.

Op aandringen van de Vlaamse overheid werd op de Interministeriële Conferentie van 18 juni 2012 beslist om een deel van de beschikbare middelen die binnen het protocolakkoord bestemd waren voor zorgvernieuwing te kunnen aanwenden voor bijkomende rvt-erkenningen. Op die manier zijn we er toen in Vlaanderen in geslaagd een bijkomende reconversie van 1324 woongelegenheden mogelijk te maken.

Daarna heeft de federale overheid – dus ook de bevoegde conventiecommissie van het RIZIV, waar een deel van de partners die vandaag op het Martelarenplein hun bezorgdheden hebben geuit, bij waren – geen enkel rvt-statuuat meer goedgekeurd, noch in de begrotingsopmaak van het RIZIV 2013, noch in de begrotingsopmaak van het RIZIV 2014. Dat is natuurlijk helemaal niet de kern van het probleem, maar het is toch iets wat ik af en toe met enige wrangheid moet vaststellen.

Na de zesde staatshervorming wordt de Vlaamse overheid op haar beurt geconfronteerd met de uitdagingen van de toenemende vergrijzing, zoals de nood aan een gecontroleerde groei van het aanbod aan ouderen- en thuiszorgvoorzieningen. We moeten het aanbod uitbreiden. Onze tweede uitdaging is een betere financiering van de zorgzwaarte van de gebruikers. Dit alles moet uiteraard gebeuren binnen een budgettair beheersbaar kader.

Met de invoering van de erkenningskalender eind 2013 – vorige legislatuur – werd alvast een beduidende stap gezet in de richting van een budgettaire beheersbaarheid van de aangroei van bijkomende woongelegenheden in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf. Vlaanderen is immers sinds 1 juli 2014 volledig bevoegd voor de financiering van de zorg in deze voorzieningen.

Ik wil nogmaals heel duidelijk zijn: ik ben het uiteraard met Zorgnet-Icuro en de andere partners eens dat er meer moet worden ingezet op een betere financiering van de zorgzwaarte. In het Vlaams regeerakkoord kan men lezen dat we werk willen maken van een financieringsmechanisme dat inzet op zorgzwaarte. Daar is weinig discussie over. Alleen ben ik het niet helemaal eens met de wijze waarop Zorgnet-Icuro de situatie voorstelt, alsof Vlaanderen niet of nauwelijks de woonzorgcentra financieel ondersteunt en de spelregels en cours de route wijzigt.

In de voorbije periode, ook toen het RIZIV daarvoor verantwoordelijk was, is er nooit een recht geweest op rvt-statuten. Integendeel, het was een contingent dat telkens binnen de begroting van het RIZIV en het deelbudget dat daarvoor werd bestemd werd genegotieerd en dan in protocollen werd afgesproken met de gemeenschappen. Het is natuurlijk wel juist – dat is ook de grond van de bezorgdheid – dat een aantal initiatieven bij het opstellen van hun businessplan ervan zijn uitgegaan dat het RIZIV zijn traditie om daarvoor telkens een budget te reserveren, zou voortzetten. Zoals ik u heb aangetoond, was het in 2012 op verzoek van de Vlaamse overheid dat het RIZIV toch nog iets heeft gedaan met een budget dat eigenlijk was voorbestemd voor zorgvernieuwingprojecten op basis van het protocol. Omdat we de signalen uit de sector goed begrepen, hebben wij toen gezegd dat het beter was om in te zetten op zorgzwaarte dan op zorgvernieuwing.

Ondertussen heeft Vlaanderen een aantal zaken in de ouderenzorg serieus opgenomen. Ik zal een aantal van die zaken opsommen. Ten eerste is er de zorgverzekering. Het aantal lopende dossiers in 2014 bedroeg 75.462 in de residentiële zorg. Het gaat over mensen die een forfait krijgen in de zorgverzekering en in een woonzorgcentrum verblijven. Voor de thuis- en mantelzorg bedroeg dat 162.512 dossiers.

Vlaanderen is op dit ogenblik de enige gemeenschap in dit land die een dergelijke verzekering heeft uitgebouwd en dat sinds 2001. De zorgverzekering heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de betaalbaarheid van de residentiële zorg. Hetzelfde kan worden gezegd van de tegemoetkoming aan hulp voor bejaarden, waarvoor Vlaanderen sinds 2014 ook bevoegd is. Het totale bedrag aan uitkeringen van de zorgverzekering aan personen die verblijven in een residentiële zorgsetting bedroeg in 2014 113.460.745 euro.

Daarnaast is er de groei van het zorgaanbod. Op vijf jaar tijd, van begin 2010 tot eind 2014, nam het aantal woongelegenheden in woonzorgcentra toe met 12 procent, van 66.634 naar 74.608 woongelegenheden. Het aantal woongelegenheden in kortverblijf nam toe met 94 procent, van 1054 naar 2049 woongelegenheden. De dagverzorgingscentra namen in aantal 105 procent toe, van 106 naar 218 inclusief de kleinschalige collectieve autonome dagopvang.

Voor die voorzieningen worden er Vlaamse werkingsmiddelen uitgetrokken. Zoals bekend, zal het aantal woongelegenheden in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf de volgende 4 jaar met 8413 woongelegenheden toenemen. Dat betekent dat Vlaanderen de volgende jaren pro rata van gemiddeld 50 euro per woongeleghedenheid rob per dag zorgfinanciering uittrekt. Dat stemt overeen met een budgetgroei van nieuw beleid van ongeveer 150 miljoen euro verspreid over vier jaar.

Specifiek in antwoord op de vraag van mevrouw Lieten kan ik meegeven dat voor de provincie Limburg het aantal woongelegenheden in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf de volgende jaren met 1361 woongelegenheden zal toenemen. Dat stemt overeen met een budget van ongeveer 25 miljoen euro verspreid over vier jaar.

Verder is er de financiering van de bouw en de renovatie van de woonzorgcentra en centra voor kortverblijf. In de periode van 2009 tot 2014 heeft de Vlaamse Regering 635.757.938 euro geïnvesteerd in de bouw en/of renovatie van de ouderenvoorzieningen. Het is bekend dat de resolutie van het Vlaams Parlement van 2013 betreffende de infrastructuursubsidiëring van woonzorgvoorzieningen, alsook de Europese richtlijnen op het vlak van overheidssubsidies, tot een herziening van de investeringsbetoelaging noopt binnen de ouderensector. Het is de bedoeling om in 2016 een aanvang te nemen met een nieuw forfaitair subsidiëringssysteem, en dit in eerste instantie voor de meest precare situaties.

Ik kan natuurlijk niet ontkennen, maar moet integendeel bevestigen dat de zorgzwaarte in de woonzorgcentra toeneemt. Dat heeft onder andere te maken met het gegeven dat mensen langer thuis comfortabel kunnen worden verzorgd, zelfs bij toenemende zorgbehoefte, en pas op latere leeftijd met een grotere zorgzwaarte hun intrek nemen in een woonzorgcentrum.

Ik geef u hierbij enkele cijfers ter verduidelijking. In 2009 werden er 62.806 zorgforfaits toegekend in de woonzorgcentra. Daarvan betroffen er 19.167 of 30 procent een zorgforfait O en A, voor personen met een geringe zorgbehoefte, en 43.639 of 70 procent een zorgforfait B of C, voor personen met een grote zorgbehoefte. In 2013 werden er 66.460 zorgforfaits toegekend in de woonzorgcentra. Daarvan betroffen er 15.875 of 24 procent – dus van 30 naar 24 procent – een zorgforfait O en A, voor personen met een geringe zorgbehoefte, en 50.585 of 76 procent een zorgforfait B of C, voor personen met een grote zorgbehoefte.

Er zijn momenteel 43.471 woongelegenheden in rvt-instellingen. 669 van de 778 erkende woonzorgcentra hebben een rvt-erkenning. Als antwoord op de vraag van mevrouw Lieten kan ik meedelen dat er in de provincie Limburg 4244 erkende rvt-bedden zijn, op een totaal van 7947 woongelegenheden in woonzorgcentra. Van de 92 woonzorgcentra die Limburg momenteel telt, zijn er 73 die over een rvt-erkenning beschikken. Van de overige 19 zijn er 6 die niet in aanmerking komen

voor een rvt-erkenning, aangezien zij minder dan 25 woongelegenheden tellen: een rvt-erkenning kan pas vanaf minimaal 25 rvt-bedden.

De gemiddelde rvt-dekkingsgraad in Vlaanderen is ongeveer 85 procent. De berekende dekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad berekend op basis van het zorgprofiel in de periode juli 2012-juni 2013, op basis van het repertorium van 8 augustus 2014. Gezien de toenemende zorgzwaarte, maar ook gezien de capaciteitsuitbreidingen, ligt het werkelijke percentage wellicht iets lager en zal dit ook in de toekomst verder dalen. De dekkingsgraad in Limburg is inderdaad lager dan in Vlaanderen. Dat heeft te maken, mevrouw Lieten, met het feit dat de afgelopen jaren de toename van de capaciteit in Limburg groter was dan elders in Vlaanderen. Het begrotingsjaar 2015 is het eerste jaar waarin Vlaanderen bevoegd is, het betreft dus jaren toen er in federale financiering is voorzien.

Op 30 juni 2014 verbleven er in de woonzorgcentra 10.865 personen met een zwaar zorgprofiel waarvoor enkel in een rob-zorgforfait was voorzien. De actuele en te verwachten trends in onze samenleving dwingen de Vlaamse overheid en de woonzorgcentra na te denken over de toekomstige positie en rol van de woonzorgcentra in het hele zorglandschap. Enkele concrete feiten zijn daarbij deze: de zorgzwaarte en de leeftijd van de bewoners in de residentiële ouderenzorg nemen toe en zullen blijven stijgen; de ouder wordende bevolking is mondig en wenst, meer dan vroeger, de regie van de zorg in eigen handen te hebben en eigen keuzes te maken; medische vooruitgang, ondersteunende technologie en innovatieve organisatievormen maken thuiszorg, zelfs voor mensen met multipale chronische aandoeningen, een meer haalbare kaart; de RIZIV-financiering en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt ingekanteld in de Vlaamse Sociale Bescherming, en dat geldt ook voor het prijzenbeleid met betrekking tot de residentiële zorgvoorzieningen.

Dat biedt Vlaanderen de mogelijkheid om een nieuw financieringsconcept te ontwikkelen dat de keuzevrijheid van de zorgbehoevende persoon ondersteunt. Er groeit een maatschappelijke consensus dat een strakke verkokering van het aanbod op basis van de oorsprong van de zorg- en ondersteuningsvraag – een handicap, een chronische ziekte, veroudering – niet langer wenselijk is, maar dat flexibel moet kunnen worden ingespeeld op de waaier van zorgvragen die leven bij de bevolking. Het kenniscentrum van het departement WVG werkt voor het Agentschap Zorg en Gezondheid een studie uit die de programmatorische behoeftes in de toekomstige ouderenzorg in kaart zal brengen.

Deze opsomming maakt inzichtelijk dat we samen goed moeten overeenkomen wat de toekomst van de ouderenzorg – zowel thuis als residentieel – moet worden. De samenspraak en afstemming met het federaal beleid blijft echter noodzakelijk. Vlaanderen is wat betreft de gezondheidszorg voor de doelgroep van de ouderen immers niet uitsluitend bevoegd. Ik wil dat benadrukken. De thuisverpleegkunde, de huisartsgeneeskunde, diverse andere gezondheidsberoepen – zoals diëtiëk, kinesitherapie, logopedie en farmaceutische zorgverlening – en de geriatrische ziekenhuiszorg zoals de geriatrische zorgprogramma's zijn een federale bevoegdheid gebleven. Deze gezondheidszorgdomeinen leveren eveneens een belangrijke bijdrage aan een kwaliteitsvolle zorg voor ouderen.

Een loutere uitbreiding van het bestaande residentiële aanbod zal volgens mij een onvoldoende antwoord bieden op de uitdagingen waar Vlaanderen voor staat. Daarom hebben we de intentie om in overleg met alle belanghebbenden een meersporenbeleid te voeren en een beleid vorm te geven waarbij zorg op maat in de vertrouwde omgeving, flexibiliteit, kwaliteit en betaalbaarheid sleutelwoorden zijn. Hierbij wordt prioritair ingezet op de personen met de grootse zorgnood. Een eerste stap in die richting wordt alvast ingezet door de middelen die beschikbaar zijn voor de animatiefunctie in woonzorgcentra in plaats van instellingsgebonden

zorgzwaartegerelateerd te maken, en dat ongeacht het statuut van het woonzorgcentrum waar de bewoner verblijft. Wat dat voor de begroting 2016 betekent, kan ik nu moeilijk zeggen. In elk geval heb ik hier al aangegeven wat mijn inhoudelijke prioriteiten voor de komende jaren zijn.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp·a): Minister, dank u voor het schetsen van de context en de bevoegdheidsverdeling. Wat de context betreft, valt het me toch op dat veel van wat u opsomt aan geïnvesteerde middelen er kwam onder de vorige regering. Er bestaat weinig discussie over de differentiatie van de zorg. Ik neem evenwel aan dat u de kortetermijnrol van de woonzorgcentra voor zwaar zorgbehoevenden niet in vraag stelt. Niet alles zal kunnen worden opgevangen met thuiszorg en thuisverpleging.

Wat dat laatste betreft, wijst u op de rol van de federale overheid. Dat is terecht. Maar u verwees ook terecht naar het laatste protocol – protocol 3, zoals dat in het vakjargon heet – dat dateert van 2012, met de laatste rvt-conversieoperatie in 2013. U zei terecht dat de deelstaten daarin een rol spelen. U weet even goed als ik dat onder meer Zorgnet-Icuro voortging op de groei in de periode 1997-2013. In die periode werden elk jaar 1900 tot 2000 bedden omgezet. In 2013 is die groei weggefallen. Sinds 1 juli 2014 bent u bevoegd – u zult zeggen: medebevoegd –, maar vanaf dan is er niets meer gebeurd. Dat verklaart de druk op de woonzorgcentra. U zei zelf dat de dekkingsgraad afneemt. Veel bedden worden gefinancierd met een rob-forfait, hoewel de mensen hoger zijn ingeschaald, als C, D of eventueel B+. Dat is het probleem. We kunnen dus niet blijven afwachten. Als we dat doen, komt er na de noodkreet over de investeringsprojecten – u verwees naar de erkenningskalender, maar u weet ook dat het cijfer van 8000 bedden volgens de sector onvoldoende is – een nieuwe noodkreet, over de druk op de woonzorgcentra. U mag die niet negeren. Anders dan bij de Witte Woede van enkele jaren geleden het geval was, vragen de woonzorgcentra én de sociale partners, ook de vakbonden, geen hogere lonen: ze willen meer collega's, om hun zorgbehoevende patiënten in de woonzorgcentra fatsoenlijk te kunnen helpen. Het is een kerntaak van de Vlaamse Regering om dat mogelijk te maken.

De voorzitter: Mevrouw Lieten heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Lieten (sp·a): Ik dank u voor het antwoord. Ik onthoud drie mijlpalen waarover ik graag meer informatie zou willen. Een: u zegt dat het kenniscentrum aan een programmatorische studie werkt. Wanneer verwacht u de resultaten? Twee: u verwoordt de intentie om een meersporenbeleid uit te werken op basis van vier criteria – meer zorg op maat, flexibiliteit, thuiszorg en betaalbaarheid. Wanneer scheidt u meer duidelijkheid over de inhoud en vooral ook over het uitvoeringsplan? Drie: u verwijst naar de begrotingsbesprekingen in de Vlaamse Regering die inmiddels ongetwijfeld zijn afgerond en waarover we maandag meer zullen vernemen. Ik hoop alleszins dat u uw collega's ervan hebt kunnen overtuigen om niet enkele ambities voor binnen dertig jaar uit te werken, maar ook om die mooie woorden om te zetten in het lenigen van de schrijnende noden van vandaag. Ik hoop dus dat het begrotingsnieuws een kentering zal aankondigen. Het voorbije jaar was immers maar minnetjes. We hopen dat de hele Vlaamse Regering achter uw doelstellingen staat.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het is inderdaad nog iets te vroeg om al over de begroting te debatteren. Wat de programmatie en de conceptuele aspecten betreft, verwijs ik naar de nota over de Vlaamse Sociale Bescherming die hier al is besproken. Uiteraard wordt op basis van die nota aan de plannen gewerkt. Vandaag zijn we in de fase dat de strategische adviesraad (SAR) en de SERV hun

adviezen moeten inleveren. Nadien zal de Vlaamse Regering die bekijken. Zowel de financieringstechniek en het daaraan verbonden programmatie-instrument als de flexibilisering zullen in dat kader worden bekeken. Het kan niet dat het programmatie-instrument enkel moet zorgen voor een antwoord op de vraag hoeveel woonzorgcentra we nodig hebben, het gaat om meer dan enkel het residentiële luik. In dat verband steunen we ons voor de vastlegging van het groeipad voor de volgende jaren op de raming van de noden in de residentiële ouderenzorg van het federale kenniscentrum. Die raming gebeurde op basis van een aantal hypothesen.

De financiering van de zorgzwaarte slaat niet enkel op de rvt's. U weet dat zeer goed. Ook in het rob-forfait is er een evolutie. Die is zelfs groter van B en C naar rvt. We moeten duidelijk zijn waarover we debatteren. Mevrouw Lieten, u berekent het tekort op basis van het gemiddelde, maar de financieringstechniek is geraffineerder dan dat. De zorgzwaarte neemt natuurlijk toe, maar het gaat om meer dan om A- en O-forfaits; er zitten ook B-, C- en zelfs D-forfaits tussen. Dat is belangrijk.

Ik neem de actie van Zorgnet-Icuro ernstig. Ook in Limburg, waar veel nieuwe projecten zijn opgestart, vertrok men van de hypothese dat het RIZIV-beleid zou worden gehandhaafd. Dat klopt. Het is wel niet correct te stellen dat men dat niet wist. Voor 2013 en 2014 werd de begroting opgemaakt volgens de voorschriften van de ziekteverzekering. Dat wil zeggen dat in de conventiecommissie de mutualiteiten en de koepels van verstrekkers over de budgetten debatteren. Het is niet zo dat op die momenten de Vlaamse Gemeenschap bevoegd was. Dat is niet de kern van het probleem. Maar het klopt niet dat het probleem is ontstaan wegens de staatshervorming. Het heeft zijn oorsprong in een vroegere fase waarin een bepaald ritme werd afgestopt omdat men bijvoorbeeld werd geconfronteerd met het feit dat in Vlaanderen het aantal woonzorgcentra stevig toenam omdat we wisten dat veel mensen op een plaats wachtten.

U zult uw oordeel over het gevoerde beleid moeten vellen op basis van het resultaat van de begrotingsbesprekingen. Eén element staat al vast: het aanbod groeit met 8400 eenheden. De heer Bertels zegt dat dit nog niet genoeg is. Ik kan me indenken dat bepaalde individuen, wanneer zij graag een project zouden willen realiseren, dat vinden. Ik ben me daarvan bewust. Maar op macrovlak is een toename met 8400 eenheden op vier jaar tijd in het geïnstitutionaliseerde deel van de ouderenzorg nog nooit gezien. We moeten er zelfs voor oppassen dat de groei niet zo groot is dat men de toename niet kan verwerken.

De heer Jan Bertels (sp-a): Met betrekking tot de zorgzwaarte en de A's, O's, C's en D's zouden we een technische discussie kunnen voeren. In elk geval blijf ik wat op mijn honger zitten. Wat u in de regio's op macrovlak bekijkt, staat naast de problemen die er op microniveau met betrekking tot de erkenningskalender bestaan. U weet dat ook. Veel hangt natuurlijk ook af van de zorgzwaartefinanciering van die bijkomende bedden. En die zorgzwaartefinanciering is een probleem, gezien de dekkingsgraad. U erkent dat. Ik heb ook begrepen dat mevrouw Coppé naar budgettaire inspanningen ter zake vraagt. Die wens wordt in deze commissie ruim gedeeld. Ik blijf op dat punt op mijn honger zitten.

Om even te parafaseren: als een minister van Financiën zegt dat 80 miljoen euro in de begroting peanuts zijn, dan is wat hier wordt gevraagd – 38 miljoen euro, berekend op basis van de historische trend –, minder dan de helft van peanuts. Die noodkreet mag dus niet worden genegeerd. Zo niet blijft het zwaard van Damocles boven de residentiële sector hangen. Die sector is niet de enige zorgverlener, maar het is wel een belangrijke actor ervan. Iedereen weet dat we moeten ingrijpen. U weet ook dat de Vlaamse Sociale Bescherming en de financieringstechnieken die u wilt toepassen slechts kunnen werken als in een sterker

groeipad voor welzijn wordt voorzien. Het moet meer zijn dan uitsluitend recyclage van tegemoetkomingen voor hulp aan bejaarden. Dat brengt niets op, tenzij u tussen personen een herverdelingsoperatie gaat opzetten. Daarom roep ik u op om het signaal niet te negeren. We kunnen niet langer wachten, we moeten vandaag ageren.

Mevrouw Ingrid Lieten (sp-a): Minister, u verwees terecht naar de belangrijke rol van de partners, in het verleden maar ook vandaag. U hebt die partners vorige week ook ontvangen. Hebt u met de Vlaamse Regering afspraken gemaakt om de dialoog over de door hen aangekaarte problemen met hen voort te zetten? En zo ja, hoe wordt die georganiseerd?

Minister Jo Vandeuren: We voeren een zeer intense dialoog met de vier koepelorganisaties. Dat is ook nodig, want er zijn erg veel dossiers gelijktijdig in behandeling, wat betekent dat we kort op de bal moeten spelen. U zult het ook met me eens zijn dat we niet één stuk uit de puzzel mogen halen, maar het geheel moeten stroomlijnen. De partners weten dat, en ze worden zeer geregeld voor overleg uitgenodigd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toeleiding van jongvolwassenen en hun zorgcontinuïteit bij de invoering van persoonsvolgende financiering (PVF) – 2944 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Mevrouw Tine van der Vloet (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, op 17 juli 2015 werd op de ministerraad betreffende de toeleiding tot persoonsvolgende financiering (PVF) het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de indiening en de afhandeling van de aanvraag van een budget voor niet-rechtstreeks toegankelijke hulp (NRTH) en ondersteuning voor meerderjarige personen met een handicap, alsook de terbeschikkingstelling van dat budget, principieel goedgekeurd. In hoofdstuk 1.4 van het voorontwerp van dat besluit wordt gesteld dat om de continuïteit van de zorg en de ondersteuning van deze groep van jongvolwassenen te realiseren zij met het oog op het onmiddellijk ter beschikking stellen van een persoonsvolgend budget voor meerderjarigen de hoogste prioriteit krijgen. Deze continuïteit zal voor heel wat mensen een verademing betekenen.

In hoofdstuk 1.6 staat dat aan bepaalde personen onmiddellijk en automatisch een persoonsvolgend budget ter beschikking wordt gesteld, in cash of als voucher, of een combinatie van beide. De jongvolwassenen die als minderjarigen reeds een beroep deden op NRTH gefinancierd door het agentschap en voor wie wordt aangetoond dat ze ook als meerderjarige nood hebben aan niet-rechtstreeks toegankelijke en door het agentschap gefinancierde ondersteuning, zit hierin vervat.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Wat een 'meerderjarige' is, wordt in artikel 1 gedefinieerd, maar wat een 'jongvolwassene' is, echter niet. Voor welke leeftijdscategorie geldt deze vorm van zorgcontinuïteit? Kunt u duidelijkheid verschaffen over de afbakening van de doelgroep? De categorie jongvolwassenen die als minderjarigen een beroep deed op NRTH heeft recht op continuïteit. Welke regel geldt er echter voor jongeren met een verstandelijke beperking die niet in een internaat werden opgenomen? Is er daarnaast ook zorgcontinuïteit voor de personen die niet in een VAPH-internaat (Vlaams Agentschap voor Personen met

een Handicap), maar in een internaat van het gemeenschapsonderwijs verbleven? Zullen de jongeren die een of andere vorm van inclusief onderwijs of geïntegreerd onderwijs volgden ook automatisch een budget toegewezen krijgen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, het principe van 'zorgcontinuïteit' moet voorkomen dat een breuklijn ontstaat in de ondersteuning van personen met een handicap die als minderjarige een beroep deden op niet-rechtstreeks toegankelijke door het VAPH gefinancierde hulp, en voor wie kan worden aangetoond dat ze ook als meerderjarigen nog steeds nood hebben aan niet-rechtstreeks toegankelijke, door het VAPH gefinancierde ondersteuning. Na volledige implementatie van de persoonsvolgende financiering – dus zowel voor minderjarigen als voor meerderjarigen – wordt de continuering van het budget per definitie gerealiseerd op 18 jaar, op het moment dat betrokkene meerderjarig wordt. De betrokkene zal een vraag voor continuering van de ondersteuning kunnen stellen, de geijkte procedure tot indiening en afhandeling van een vraag voor een persoonsvolgend budget volgen om vervolgens al dan niet een persoonsvolgend budget als meerderjarige toegekend te krijgen.

In 2016 starten we de gefaseerde invoering van de PVF, in eerste instantie voor meerderjarigen. Voor minderjarige personen met een handicap blijft de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp beschikbaar via de multifunctionele centra (MFC) en via de toekenning van PAB-budgetten (persoonlijkeassistentiebudget). Binnen het PAB-stelsel is reeds de continuïteit gegarandeerd: wie als minderjarige een PAB kreeg, kan daarvan ook als meerderjarige gebruik blijven maken. De overgang van hulp via MFC voor minderjarigen naar een Flexibel Aanbod voor Meerderjarigen (FAM) wordt vandaag bemoeilijkt door een onevenwicht tussen vraag en aanbod. Om aan bepaalde prangende vragen van jongvolwassenen met een handicap tegemoet te komen, geldt de maatregel dat meerderjarige personen met een handicap tot de leeftijd van 25 jaar gebruik kunnen blijven maken van het ondersteuningsaanbod voor minderjarige personen met een handicap.

Het is deze groep jongeren die we ook willen bereiken met het principe van de zorgcontinuïteit. In de opstartfase van de PVF voor meerderjarigen, waarbij de minderjarigenzorg nog op de klassieke wijze blijft georganiseerd, zullen jongeren in de leeftijdsgroep van 18 tot en met 25 jaar die nog steeds gebruikmaken van een MFC maar een vraag stellen voor continuering van de niet-rechtstreeks toegankelijke ondersteuning als meerderjarige via de 'automatische toekenningsprocedure' een persoonsvolgend budget voor niet-rechtstreeks toegankelijke hulp toegekend kunnen krijgen. We dienen hierbij wel rekening te houden met de geleidelijke vrijgave van de middelen uitbreidingsbeleid, wat een stapsgewijze realisatie van de zorgcontinuïteit, gespreid over de komende jaren, noodzaakt. De concrete operationalisering van het principe van zorgcontinuïteit wordt verder voorbereid in de aanloop van de implementatie van het decreet, in de loop van 2016.

Het principe van zorgcontinuïteit is specifiek gericht op de groep personen met een handicap die als minderjarigen een beroep deden op niet-rechtstreeks toegankelijke, door het VAPH gefinancierde hulp, en voor wie kan worden aangetoond dat ze ook als meerderjarigen nog steeds nood hebben aan niet-rechtstreeks toegankelijke, door het VAPH gefinancierde ondersteuning. Voor de jongeren met een handicap die als minderjarige geen gebruik maakten van niet-rechtstreeks toegankelijke, door het VAPH gefinancierde ondersteuning, wordt bij de overgang naar de meerderjarigheid geen automatische continuïteit gegarandeerd. Deze personen volgen de procedure van de vernieuwde regie, in het kader van de PVF.

Het voorontwerp van besluit betreffende de indiening en afhandeling van een aanvraag voor een persoonsvolgend budget vermeldt duidelijk welke principes

gehanteerd zullen worden bij de toekenning van persoonsvolgende budgetten. Alle dossiers worden geprioriteerd. Specifieke dossiers krijgen bij voorrang een budget via een automatische toekenningsprocedure: personen die vanwege een noodsituatie een tijdelijk budget nodig hebben, personen die voldoen aan de criteria van de spoedprocedure, wegens snel degeneratieve aandoeningen, personen die na afloop van het tijdelijk budget noodsituatie geen uitzicht hebben op een oplossing, en jongvolwassenen voor wie na afloop van minderjarigenondersteuning continuering van de zorg noodzakelijk is. De overige dossiers worden ondergebracht in een van drie onderscheiden prioriteitengroepen en binnen deze groep chronologisch geordend volgens datum van aanvraag. Het volgen van inclusief of geïntegreerd onderwijs heeft geen impact op de prioriteitsbeoordeling.

Mevrouw Tine van der Vloet (N-VA): Ik dank u voor het antwoord. In het zomerreces is daarover al gecommuniceerd, maar de vragen die me bereiken, tonen aan dat er nog veel onduidelijkheid heerst over wie nu rechthebbende is en wie niet. Duidelijke communicatie is op zijn plaats. Wie nu al zorg krijgt, moet worden gerustgesteld dat die zorgverlening zal worden gecontinueerd. Het is voor die mensen bepalend voor hun toekomst.

Voorts heb ik niet goed begrepen wat u zei over de VAPH-internaten. Ik veronderstel dat de mensen in de GO!-internaten niet onder de regeling vallen. Bij ons in de buurt is er bijvoorbeeld De Mast in Kasterlee, waar nogal wat mensen met een beperking verblijven. De Mast behoort tot het Gemeenschapsonderwijs. Zullen ook die mensen de continuïteit verkrijgen?

Minister Jo Vandeurzen: Ik moet dat eens navragen. Als die instelling op dit ogenblik geen budget van het VAPH krijgt en geen erkenning van de sector voor personen met een handicap heeft, dan stelt er zich een specifiek probleem over de verdere gang van zaken. De transitie van de GO!-internaten is gaande. Ik zal navragen hoe men ervoor zorgt dat iedereen naar een procedure voor het bekomen van de juiste erkenning wordt toegeleid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gemandateerde voorzieningen binnen de integrale jeugdhulp – 2966 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, een gemandateerde voorziening is een dienst van de integrale jeugdhulp. Twee diensten hebben de opdracht om bij verontrustende situaties in actie te treden in de hulpverlening: de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ) en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK). Ik vernam dat u werk maakt van een overkoepelend orgaan voor de gemandateerde voorzieningen, en dan specifiek voor de VK's.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Hebt u de intentie om de VK's te fusioneren of om een nieuw, overkoepelend orgaan voor de VK's op te richten? Welke taken zal dit orgaan hebben? Wie zal erin vertegenwoordigd zijn? Welke redenering ligt aan de grondslag van deze beleidsintentie? Ik vermoed dat u zult vertellen dat het te maken heeft met de optimale afstemming tussen de VK's enerzijds en de OCJ's en het beleid anderzijds. Vandaag bestaat evenwel al het forum van directeurs van de VK's. Wat zal daarmee gebeuren? Wat zijn de knelpunten, en waarom denkt u dat deze optie die knelpunten zal wegwerken? Mijn laatste en belangrijkste vraag is deze: hoe zult u erover waken dat er geen

nieuwe, onnodige structuren worden gecreëerd die middelen en mensen vergen die niet onmiddellijk voor de zorgvragen worden ingezet? Hoe wilt u ervoor zorgen dat die structuur meer zal opbrengen dan wat ze kost?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, misschien is hier toch sprake van een bepaalde vorm van verwarring. Laat mij wat duidelijkheid scheppen. We weten in deze commissie allemaal dat het gepast omgaan met verontrusting een van de kernopdrachten en grootste uitdagingen van de jeugdhulp is. Dit was zo voor de integrale jeugdhulp, en dat blijft ook zo na de hervorming. Bij uitbreiding toont elk internationaal onderzoek of recente hervormingen in de buurlanden aan dat het omgaan met zeer complexe situaties voor hulpverleners in de jeugdhulp, op de soms dunne grens van het ondersteunen van gezinnen en het ingrijpen wanneer het fout loopt, de kern vormt van een kwaliteitsvolle jeugdhulp. Het belang hiervan bleek al tijdens de hoorzittingen en de resolutie die het parlement heeft aangenomen net vóór het zomerreces.

Het gepast omgaan met verontrusting gaat verder dan de discussie over de gemandateerde voorzieningen. Een goede ketenaanpak start immers veel vroeger, namelijk met heldere afspraken over informatiedeling tussen hulpverleners en tussen hulpverleners en justitie, met hoe hulpverleners uit diverse sectoren met verontrusting omgaan en finaal met het duidelijk aflijnen van verantwoordelijkheden.

Kortom, het gaat over hoe we in de integrale jeugdhulp het belang van het kind, de jongere te allen tijde trachten te laten primeren, hoe we de vrijwilligheid en de draagkracht van de context inschatten, hoe we werk maken van een duidelijke invulling van de rol van de contactpersoon-aanmelder en inderdaad ook, maar dan als sluitstuk, hoe en wie we mandateren om de brug te vormen tussen de vrijwillige en de gedwongen hulpverlening.

Rond een aantal zaken die ook in de resolutie zijn opgenomen onder de verwachtingen inzake verontrusting, maken we momenteel werk om die ketenaanpak performanter te doen verlopen. Zo wordt er ingezet op vorming rond verontrusting en zal overleg met jeugdhulpverleners de figuur van de contactpersoon-aanmelder meer op scherp moeten stellen.

Wat betreft informatiedeling en de interpretatie van het begrip verantwoordelijkheid worden, samen met de betrokken actoren, zowel binnen de jeugdhulp als binnen justitie voorstellen tot aanpassing van de regelgeving voorbereid. Het is hierbij belangrijk om geen obstakels te hebben voor de uitwisseling van basisgegevens met betrekking tot de jeugdhulpverlening die op dat moment loopt.

Daarnaast gaven we ook de opdracht om een aantal processen inzake verontrusting vanuit een meer actiegerichte wetenschappelijke blik te analyseren. We verwachten hierover een rapport met aanbevelingen in de loop van 2016.

Tot slot, om zeer concreet in te gaan op uw vraag over de beweging naar een overkoepelende vzw voor de VK's, kunnen we heel duidelijk zijn. Uw informatie klopt, we hebben de VK's vóór de zomer gevraagd zich uniformer te organiseren, met één koepel-vzw. Het is dus niet de bedoeling dat ze allemaal fuseren, maar toch dat ze een structuur maken. Die vraag kwam in een gesprek met de VK's aan bod naar aanleiding van de hoge werkdruk. We kunnen u ook mededelen dat we naast deze vraag tot een meer uniforme organisatie tevens een versterking van de VK's plannen. We koppelen de beide aan elkaar.

We zijn ervan overtuigd dat de vraag om in eerste instantie werk te maken van een soort bovenbouw wat betreft de verschillende VK's past in een beweging naar een meer uniform beleid. De VK's kiezen voor een gezamenlijke beleidsvorming,

bijvoorbeeld rond gemeenschappelijke processen, ICT en externe communicatie, een versterkte en praktijkgerichte kennisontwikkeling en organisatie van onderzoekopdrachten, en het inhoudelijk ondersteunen van de praktijk en de werking van de VK's. Op die manier boeken we efficiëntiewinsten. Dat is de vraag die ik hen heb gesteld. Het is ook de motivatie waarom er een overkoepelend gegeven moet zijn.

U hebt er al naar verwezen: die beleidskeuze komt niet uit het niets. De VK's werken al jaren samen in een zogenaamd forum. Echter, om met het forum tot een gezamenlijke besluitvorming te komen, moest toch telkens nog veel onderling worden afgestemd. Wat we hier nu doen, is via een gedragen structuur waarin de zes VK's evenwaardig zullen participeren een vlottere werking en een meer slagkrachtige besluitvorming ondersteunen.

Het moet het ook mogelijk maken om de versterking van de VK's zo efficiënt mogelijk aan te wenden. Dit werd ook zo met de voorzitters en de directies besproken. Het is dus duidelijk niet onze bedoeling om onnodige en bijkomende structuren op te zetten. Het is eerder het omgekeerde. Wij hebben hun gezegd dat we een inspanning moeten doen op de werkdruk, maar alleen als ze bereid zijn een aantal zaken te rationaliseren en uniformer te maken en dus ook de overheadkost te beperken, wat betekent dat er minder vrijblijvendheid moet zijn in het forum en meer juridische duidelijkheid.

We willen wat de VK's betreft ook nog heel duidelijk maken dat rond de twee zaken, meer van organisatorische aard, die in de resolutie zijn opgenomen onder de noemer verontrusting, met name het komen tot een ketenaanpak binnen één duidelijk organisatiemodel en daarnaast ook de verwachting om lokale projecten zoals Protocol van Moed en CO3 structureel te verankeren, we de komende periode het organisatiemodel van die ketenaanpak verder uitzuiveren.

Dat betekent dat we naast een duidelijke positionering van de VK's en de ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ), ook, zoals eerder al aangekondigd, in iedere regio een sluitstuk moeten plannen dat gebaseerd is op de positieve ervaringen van de lokale projecten inzake intrafamiliaal geweld en kindermishandeling.

Het is zeker onze bedoeling om die praktijken te verankeren in het model van de Family Justice Centers, waarbij alle actoren betrokken bij verontrusting, kindermishandeling en geweld zeer nauw, al of niet op eenzelfde fysieke locatie, samen werk maken van een performante en transparante ketenaanpak.

Tot slot wil ik nog verwijzen naar de belangrijke plek die het thema verontrusting volgend jaar zal krijgen in de conferentie over het jonge kind, die zal worden georganiseerd door Kind en Gezin op 6 oktober 2016. We willen het gepast omgaan met verontrusting plaatsen binnen een bredere visie op onze samenleving en binnen de vermaatschappelijking van de zorg. De vaststelling is immers dat verontrusting iets van iedereen is en dat dit niet is voorbehouden aan de gemandateerde voorzieningen of actoren uit de jeugdhulpverlening alleen. Het gaat ons hierbij naast welzijn ook om bijvoorbeeld onderwijs, gezondheid, politie en justitie, en zelfs de individuele burgers.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik heb twee bedenkingen en twee vragen. De uniforme aanpak en het uniforme beleid dat de verschillende vertrouwenscentra moeten voeren, is iets waar wij uiteraard achter staan. Het is een bijzonder goed idee.

Ook het feit dat u hebt gerefereerd aan de Family Justice Centers als een voorbeeld, kan zeker op onze bijval rekenen.

Mijn vragen gaan vooral over het concrete. U spreekt over een soort afspraak die u maakt met de vertrouwenscentra. Als ik het kort samenvat, is de afspraak dat zij zich beter organiseren en een aantal dingen uniformiseren en daarvoor een versterking krijgen. Mijn vraag is: waarover spreken we als u zegt dat er een versterking van die VK's in het vooruitzicht wordt gesteld? Over hoeveel geld, hoeveel mankracht gaat het dan? Hoeveel daarvan zal naar die bovenbouw gaan?

U hebt terecht naar die ketenaanpak verwezen en naar de resolutie die wij hier vóór het reces hebben goedgekeurd in verband met integrale jeugdhulp. De positionering van de VK's en het OCJ in die ketenaanpak was daarbij een belangrijk aandachtspunt. Wij gaan nu al een oefening doen met die VK's. Is dat dan geen voorafname op de rest van het plaatje dat nog moet worden ingevuld in verband met die ketenaanpak met de positie van het OCJ?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het bedrag staat volgens mij in de begroting. Het gaat over 600.000 euro. Het is natuurlijk de bedoeling dat die efficiëntie-oefening met die bijkomende middelen tot gevolg heeft dat er nog meer dan 600.000 euro kan worden ingezet op de effectieve versterking op het terrein. De vraag om meer samen te werken is ingegeven door de overtuiging dat als we dat beter kunnen organiseren, we effectief een efficiëntie-oefening kunnen doen.

Natuurlijk zal die structuur ook moeten worden bemand. Dat zullen we niet betwisten. Maar aan het einde van het verhaal zou het toch moeten betekenen dat we een stukje synergie en efficiëntie hebben kunnen realiseren. Ik denk niet dat dat het andere in de weg staat. Integendeel, op het ogenblik dat we die oefening doen, weten we en moeten we expliciteren aan de VK's dat we in elke regio die ketenaanpak zullen proberen te versterken. Ik denk dat we dat gegeven meenemen op het ogenblik dat we hen vragen om hun oefening te doen. Als dat voor gevolg heeft dat wij ook kunnen ingaan op hun signaal rond de werkdruk, lijkt mij dat een proces dat eigenlijk vrij goed kan passen binnen datgene wat wij met de resolutie moeten opnemen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Minister, ik hoor u heel graag zeggen dat de 600.000 euro versterking die eraan komt in de praktijk meer dan 600.000 euro zal betekenen. Ik denk dat dat goed nieuws kan zijn.

Ik denk dat we hier de komende maanden zeker nog zullen debatteren over die ketenaanpak.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvang van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen
– 2834 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pleegzorg voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen
– 2914 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pleegzorg en de vluchtelingencrisis
– 2979 (2014-2015)**

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Minister, de huidige vluchtelingencrisis laat niemand onberoerd. Een specifieke groep onder de vele vluchtelingen is de groep niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Deze groep jongeren komt zonder ouders of persoon die het ouderlijk toezicht kan uitoefenen naar ons land en vormt daarom een heel specifieke groep die onze aandacht verdient binnen de jeugdhulp.

De beleidsnota Welzijn zegt hierover het volgende: "Tijdens de vorige regeerperiode werd door de Vlaamse Regering een conceptnota goedgekeurd die uitgaat van een inclusief beleid ten aanzien van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen en de contouren vastlegde voor de onderhandelingen met de federale overheid. Samen met de collega bevoegd voor Integratie zullen we onze verantwoordelijkheid opnemen en engageren we ons om met de betrokken overheden spoedig het overleg aan te vatten zodat een samenwerkingsprotocol inzake de opvang en hulpverlening aan niet-begeleide minderjarige vluchtelingen gekoppeld aan duidelijke afspraken over de opvolging van de uitvoering ervan, gefinaliseerd wordt."

Het zijn lange zinnen, maar het komt er vooral op neer dat het samenwerkingsprotocol er vandaag vooralsnog niet is. De gesprekken zouden ondertussen wel terug zijn opgestart.

U antwoordde op een schriftelijke vraag van Willy Segers in januari van dit jaar dat er in afwachting van dat langverwachte samenwerkingsprotocol met de federale overheid al een aantal maatregelen zijn genomen om ervoor te zorgen dat de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen ook effectief op een meer efficiënte manier naar de jeugdhulp kunnen worden toegeleid. Zo is er een centraal aanmeldingspunt dat zorgt voor een gecoördineerde aanpak van de hulpvragen. Het zijn de voogden die deze hulpvraag moeten aanmelden. Verder in het antwoord geeft u ook aan dat dit een experimenteel project is met het oog op de ontwikkeling van specifieke knowhow.

Intussen horen we signalen van partners in het werkveld dat er meer moet gebeuren voor die niet-begeleide minderjarigen. Zo ook binnen de jeugdhulp.

Minister, wat is de stand van zaken van de onderhandelingen over het samenwerkingsprotocol met de federale overheid? Welke zijn eventueel de knelpunten waardoor er de afgelopen jaren nog geen akkoord kwam? Wat is volgens u de oplossing voor deze knelpunten?

Hoe evalueert u de genomen maatregelen die proactief aan dit te onderhandelen protocolakkoord werden genomen? Wordt dit centrale aanmeldingspunt voor de

coördinatie van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen geëvalueerd? Zo ja, wat is hiervan de timing? Als de evaluatie al bestaat, wat is de evaluatie ervan?

Uit cijfers van 2012 blijkt dat er binnen het categoriale aanbod binnen de toenmalige Bijzondere Jeugdbijstand plaats werd geboden aan 95 niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Ook andere sectoren dan de Bijzondere Jeugdbijstand zijn binnen de integrale jeugdhulp in de mogelijkheid om minderjarigen op te vangen, met uitzondering van de jeugdpsychiatrie. Hoeveel niet-begeleide minderjarige vluchtelingen werden tot op heden in elke sector opgevangen binnen het hulpaanbod? Kunt u hierbij ook het aantal pleegplaatsingen vermelden?

Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, naar aanleiding van die vluchtelingencrisis ontstaan er heel veel vrijwillige initiatieven. Er gebeurt heel veel op lokaal vlak, dat hoor je ook van de grote hulporganisaties. Onder die oorlogsvluchtelingen bevinden zich ook heel wat niet-begeleide minderjarige vluchtelingen, zelfs heel jonge.

Het gaat om jongeren die alleen zijn gevlucht of die doorheen de vlucht werden gescheiden van hun familie. Het betreft hier natuurlijk een uitermate kwetsbare groep jongeren, soms nog kinderen. Goede opvang en begeleiding zijn dan ook absoluut nodig.

Minister, we kregen allemaal kennis van de oproep van Pleegzorg Vlaanderen in het kader van de campagne 'Geef de wereld een thuis'. Pleegzorg Vlaanderen werkt hiervoor samen met Vluchtelingenwerk Vlaanderen en opvang- en begeleidingscentra.

Op nauwelijks enkele dagen tijd meldden zich al duizend gezinnen die zich bereid toonden een niet-begeleide minderjarige vluchteling op te vangen in pleegzorg. Nadien hebben we nog andere cijfers gehoord. Mijn vraag om uitleg is al een tijdje geleden ingediend. Ondertussen is er natuurlijk ook de bespreking geweest binnen de commissie Algemeen Beleid, waar minister Homans samen met minister Turtelboom en minister Crevits een stand van zaken heeft gegeven met betrekking tot de maatregelen die Vlaanderen ter zake neemt.

De problematiek van de pleegzorg is te specifiek om gedetailleerder te worden behandeld. Het is er niet aan bod gekomen. Vandaar de agendering ervan in deze commissie Welzijn.

Minister, hoeveel gezinnen reageerden uiteindelijk, tot op vandaag, positief op de oproep 'Geef de wereld een thuis' en stelden zich kandidaat om een niet-begeleide minderjarige vluchteling op te vangen? Betreft dit nieuwe kandidaten, of gaat het ook over gezinnen die zich al eerder aandienden in het kader van pleegzorg? Gaat het om gezinnen die nu uitdrukkelijk zeggen dat ze in dit kader pleegzorg willen bieden?

Ingevolge de wet van 24 december 2012, artikel 10, paragraaf 1, derde lid, waakt de voogd erover dat de overheden bevoegd voor opvang de maatregelen nemen die vereist zijn om de minderjarige een passende huisvesting te bieden, in voorkomend geval bij een familielid, in een gastgezin of bij een volwassene die bereid is voor de minderjarige te zorgen. Hoe verhoudt de taakstelling van de voogd zich tot de taken van de diensten voor pleegzorg?

Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe decreet Pleegzorg moet een kandidaat-pleegzorger per pleegkind of pleeggast beschikken over een pleegouderattest.

Onder meer de draagkracht van het gezin wordt hiervoor gescreend. Zijn er in dit kader specifieke elementen die worden nagezien voor de opvang van een niet-begeleide minderjarige vreemdeling?

Hoewel het de bedoeling is van het decreet Pleegzorg dat een pleegouderattest wordt afgeleverd voor het kind bij het pleeggezin wordt ondergebracht, voorziet het decreet in een termijn van zes weken na plaatsing als uiterste moment voor het beschikken over een attest. Dat het attest niet voorafgaand kan worden afgeleverd, heeft meestal betrekking op netwerkpleegzorg waarin het kind dadelijk wordt geplaatst. In antwoord op mijn vraag om uitleg van 9 juni 2015 bevestigde u dat het naleven van de termijn van zes weken in sommige gevallen moeilijk is. Is het voor de diensten voor pleegzorg met betrekking tot de gezinnen die zich aandienen voor pleegzorg voor een niet-begeleide minderjarige vreemdeling mogelijk alle screenings en aflevering van de attesten tijdig te doen? Betekent dit een verhoogde werkdruk voor deze diensten en hoe kan hieraan worden tegemoetgekomen? Op korte termijn zoveel specifieke screenings doen, is toch niet te onderschatten. Dat vergt heel wat bijkomende inspanningen. Hoe worden de minderjarigen opgevangen tijdens de periode dat dit onderzoek loopt?

Is er in extra middelen voorzien voor pleegzorg in het kader van de opvang van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen? Zo ja, om welke bedragen gaat het tot op heden? Worden de mensen die zich nu aandienen als kandidaat-pleegzorger voor niet-begeleide minderjarigen ook geïnformeerd over pleegzorg voor andere doelgroepen? De oproep is nu natuurlijk veel gehoord en er hebben veel mensen gereageerd. We hebben ook gelezen dat u hebt gezegd dat dit een kans is om pleegzorg bekender te maken en dat we de mensen gaan informeren. Hoe gaat dat gebeuren?

Ook tijdens de pleegzorgsituatie is voor niet-begeleide minderjarigen ongetwijfeld zeer specifieke begeleiding nodig, zowel voor het pleegkind als voor de pleegouders. Hoe wordt deze begeleiding georganiseerd? Het gaat vaak om kinderen die al zeer veel hebben meegemaakt. In heel de stroom van het vrijwilligerswerk en het voluntarisme die momenteel ontstaat, moet je de mensen daar misschien goed voor waarschuwen. Zij moeten weten dat het niet altijd, of zelfs helemaal niet, eenvoudig is om die kinderen op te vangen. Hoe gebeurt dat specifiek ten aanzien van die kwetsbare doelgroep?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Het tweede deel van mijn vraag gaat over pleegzorg. Het kwam vorige week in de media, maar ik vind het toch belangrijk om hier de historiek te schetsen van mijn bezorgdheid.

Op 4 september 2015 lanceerde Agentschap Jongerenwelzijn volgend persbericht: "Kinderen, jongeren en gezinnen op de vlucht kunnen binnenkort opgevangen worden in Vlaamse pleeggezinnen. Het gaat zowel om niet-begeleide minderjarige vluchtelingen als gezinnen. Het Agentschap Jongerenwelzijn brengt een aantal partners samen in een pilootproject om snel tot actie te komen. Niet enkel voor kinderen en jongeren, maar ook voor gezinnen met kinderen kan een tijdelijk verblijf in een Vlaams pleeggezin een oplossing zijn." Verder zegt het persbericht dat de diensten voor pleegzorg aan de slag gaan om de gekende kandidaat-gezinnen versneld te screenen op motivatie en draagkracht.

Pleegzorg vermeldt daarbij in de pers nog het volgende: "Heel wat gezinnen gaven aan dat ze hun huis willen openstellen om een kind, jongere of zelfs een familie op de vlucht op te vangen. Dat gevoel van solidariteit willen we aangrijpen om onder de koepel van pleegzorg deze gezinnen via een centraal aanmeldingspunt en een versnelde procedure in te zetten om de opvangnood voor vluchtelingen te verminderen." In het Belga-bericht luidde het verder: "Het

proefproject moet ervoor zorgen dat de match tussen de kandidaat-opvanggezinnen en de vluchtelingen vlot verloopt. De diensten voor pleegzorg gaan daarom de kandidaat-gezinnen versneld screenen op motivatie en draagkracht. Daarnaast zullen de gastvrije gezinnen extra begeleid en ondersteund worden bij al hun praktische vragen.”

Zoals ik vorige week in een opiniestuk al heb laten weten, ben ik daar bezorgd over. Ik vind niet dat pleegzorg ongeschikt zou zijn in zijn totaliteit om niet-begeleide minderjarige vluchtelingen of vreemdelingen op te vangen. Maar ik ben wel bezorgd over de kwaliteit van de screening en matching in een verkorte en versnelde procedure, zoals aangegeven in de pers. Mijn redenering daarbij is heel simpel. Als we voor de vluchtelingencrisis in reguliere pleegzorg gemiddeld vier tot zeven maanden nodig hadden om goed te screenen, lijkt het mij bijzonder vreemd dat het nu sneller zou kunnen. Dat betekent ofwel dat we kinderen en ouders vroeger altijd te lang hebben laten wachten en dat we het altijd al sneller hadden kunnen doen. Ofwel betekent het dat we het nu doen met een verlies aan kwaliteit.

Uit ervaring weten we dat pleegzorg voor niet-begeleide minderjarigen vaak nog moeilijker is dan een gewone pleegplaatsing. Het gaat om kinderen die vaak uit een oorlogsgebied komen, die de taal van het gezin waarin ze terechtkomen niet spreken, die culturele verschillen moeten overbruggen en die trauma's hebben bovenop de trauma's zoals wij ze vandaag hier in België kennen. Dat betekent dat de kans op een succesvolle pleegzorgplaatsing wordt verkleind. Ik begrijp dus niet dat je ten opzichte van een zo moeilijke problematiek aan de slag zou kunnen gaan met een versnelde en verkorte procedure om kinderen te matchen, ouders te screenen en pleegplaatsingen te organiseren.

Voor ons is een grondige screening dus fundamenteel voor een jongere en zijn pleeggezin, maar evengoed voor pleegzorg in zijn geheel. Als we binnen een aantal maanden berichten krijgen over een groot aantal afgebroken pleegplaatsingen bij niet-begeleide minderjarigen, lopen we het risico dat we alle mensen die we nu eventueel warm zouden kunnen maken om pleegzorg te overwegen – want daar zit een kans in, daarin wil ik u, minister, best bijtreden – voor de toekomst afschrikken om zich in te schrijven in pleegzorg. Dan zitten we op het einde van de rit enkel met verliezers en zijn we nog veel verder van huis.

De kwaliteit van zo'n versnelde screening is dus mijn eerste zorg. Mijn tweede zorg is even fundamenteel: rechtvaardigheid en gelijkheid. We weten dat er elke dag in Vlaanderen vijfhonderd kinderen wachten op een wachtlijst, op zoek naar een pleeggezin. Ze wachten op een warme thuis, een plek waar ze veilig kunnen opgroeien. Als we nu zeggen dat er een groep kinderen in dat systeem zit, en dat er een andere groep kinderen via een versnelde en verkorte procedure terechtkan in een pleeggezin, dan zijn we een pleegzorgsysteem aan het opzetten met twee snelheden, waarbij niet-begeleide minderjarige vluchtelingen sneller in een gezin zouden terechtkomen dan de kinderen die vandaag op de wachtlijst staan voor pleegzorg. Dat vind ik fundamenteel onrechtvaardig.

Minister, hoe zal die versnelde en verkorte procedure eruit zien? Wie zal die versnelde en verkorte procedure uitvoeren? De huidige personeelsleden van pleegzorg of extra personeelskrachten? Maar gaan die dan zonder ervaring de moeilijkste gevallen van pleegzorg screenen en matchen?

Minister, hoe kunt u de kwaliteit waarborgen indien voor niet-begeleide minderjarigen een versnelde en verkorte procedure zou worden toegepast?

In welke mate zal de verkorte procedure een invloed hebben op de screening, intake en matching van pleeggast-kandidaten die vandaag op de wachtlijst staan en geen vluchteling zijn of van pleeggezinnen die niet noodzakelijk vluchtelingen willen opvangen?

Hebt u cijfers over de nieuwe actie 'Geef de Wereld een Thuis' van Pleegzorg Vlaanderen? In hoeveel nieuwe pleegplaatsingen zal er worden voorzien? In hoeveel nieuwe pleegplaatsingen voor asielzoekers kan er momenteel worden voorzien? Kunt u deze cijfers duiden en er toelichting bij geven?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Mevrouw Freya Van den Bossche (sp·a): Ik ben natuurlijk ook geïnteresseerd in de cijfers die mijn collega's hebben opgevraagd. Maar ik heb een kleine bijkomende vraag, aangezien het toch ook gaat over twee snelheden en over een verschillende behandeling voor kinderen. Minister, denkt u eraan om het kindergeld voor de kinderen van vluchtelingen aan te passen, om het te doen dalen, zoals uw coalitiepartner dat voorstelt? Dat zou ik dan weer een ernstige vorm van twee snelheden vinden, die we misschien moeten proberen te vermijden.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): De niet-begeleide minderjarigen die in het kader van de vluchtelingenstroom in Vlaanderen terechtkomen, hebben heel wat meegemaakt. Dat heeft ook gevolgen voor de competenties waarover pleeggezinnen moeten beschikken om hun rol als pleegouder goed te kunnen spelen. Zoals de heer Parys en mevrouw Schryvers al vroegen: zal er bij de screening van de pleeggezinnen die zich nu aanmelden worden nagegaan of zij effectief over de nodige draagkracht beschikken voor deze doelgroep? De heer Parys stelde ook vragen over de gewone wachtlijsten in pleegzorg. Er werd een oproep gedaan om pleeggezinnen te vinden specifiek voor niet-begeleide minderjarigen. Moeten we daaruit afleiden dat we in diensten voor pleeggezinnen twee types kandidaat-pleegouders en wachtlijsten zullen hebben? Meer pleeggezinnen en minderjarigen met een bijzonder profiel betekent ook extra werk voor de diensten. Zullen er dan ook bijkomende middelen zijn?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, misschien moeten we toch eerst duidelijk stellen dat we de ophef over dit pilootproject niet helemaal snappen. Zoals iedereen weet, waren er naar aanleiding van de vluchtelingen crisis diverse spontane initiatieven van burgers. Ofwel betrof het het aanleveren van voeding of kledij, ofwel betrof het spontane meldingen voor het openstellen van opvang binnen het gezin, binnen een beschikbare woning, enzovoort. Al heel snel was iedereen het erover eens dat dergelijke initiatieven het best begeleid en gecoördineerd worden gekanaliseerd. Een gelijkaardig initiatief maakt ook deel uit van de federale projectoproep.

Dit is net wat we doen voor de meldingen rond de opvang van gezinnen met kinderen en/of niet-begeleide minderjarigen. We kanaliseren deze positieve signalen uit de brede maatschappij en we maken hierbij gebruik van de expertise van de diensten die hiermee vertrouwd zijn. Dit is een kwestie van vertrouwen geven in die expertise om de opvang zo kwaliteitsvol mogelijk te laten verlopen.

We herhalen toch nog eens dat nog vóór het pilootproject bestond, zich al een aanzienlijke groep kandidaat-pleegzorgers voor vluchtelingen had gemeld. Wat we met het pilootproject beogen, is dus die positieve dynamiek in de maatschappij en in het werkveld stimuleren en kanaliseren en de expertise van vele betrokkenen samenbrengen om op een gepaste wijze met de specificiteit van de situatie om te gaan.

Op het overleg afgelopen week met het kabinet-Francken, de bevoegde kabinetten van de gemeenschappen en gewesten, de dienst Voogdij en Fedasil werden de mogelijkheden van pleegzorg voor de opvang van niet-begeleide minderjarige

vreemdelingen nogmaals benadrukt. Volgens Partners in Pleegzorg, die de actie mee coördineert, hebben zich op vandaag al ruim 1800 – de exacte stand van zaken vorige week donderdag was 1832 – personen en gezinnen als kandidaat aangemeld. Er is nog geen vergelijking gemaakt met de lijst van kandidaten die zich voor de reguliere pleegzorg hebben gemeld. We hebben er bijgevolg nog geen zicht op of deze personen zich al eerder bij een pleegzorgdienst hebben aangemeld.

Vorige week donderdag vond al een tweede opvolgingsoverleg plaats waarin Partners in Pleegzorg, de pleegzorgdiensten, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, de voorzieningen die instaan voor de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen samen met het Agentschap Jongerenwelzijn verdere afspraken gemaakt hebben voor een snelle doorstart. Het betreft afspraken over de kortetermijnacties inzake het informeren van de kandidaat-pleegouders en over de opstart van de screening.

Andere cijfers zijn op dit moment nog niet gekend. We zetten het initiatief op als een pilootproject, met een stuurgroep die het traject van nabij opvolgt en aanstuurt. Binnen deze stuurgroep zal een permanente monitoring gebeuren om een goed zicht te krijgen en te houden op de evoluties.

We zien geen incompatibiliteit tussen de taken van een voogd, het pleeggezin en de begeleidende dienst voor pleegzorg. De hiervoor vermelde stuurgroep is het forum om vanuit de praktijk operationele antwoorden te formuleren op vraagstukken en eventuele knelpunten die zich zouden aandienen.

De voorwaarden die het Pleegzorgdecreet stelt om als pleegouder te kunnen optreden blijven in het pilootproject onverminderd van toepassing. Wel wordt, gezien de urgentie, met de diensten voor pleegzorg, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en het door Jongerenwelzijn erkende categoriale aanbod voor niet-begeleide minderjarigen op heel korte termijn in kaart gebracht met welke specifieke elementen bij de screening rekening moet worden gehouden en waar er moet worden aangepast.

Gezien de grote instroom van vragen investeren we in een tijdelijke versterking van het screeningsproces voor pleegzorg. Hiermee creëren we bijkomende zuurstof voor de pleegzorgdiensten ten opzichte van hun reguliere werking. Dit niet doen, dat zou pas een impact hebben op de reguliere situatie. In feite doen we niet meer of niet minder dan ook in andere situaties: tijdelijke organisaties bijstaan om de verhoogde instroom aan te kunnen. Het is niet de bedoeling om de reguliere werking bijkomend onder druk te zetten.

Gezien de urgentie van de situatie verwachten we uiteraard van alle betrokken partners een inspanning om zo snel mogelijk resultaten te boeken. De komende dagen en weken wordt, in samenwerking met Vluchtelingenwerk Vlaanderen, pleegzorg en het categoriale aanbod bekeken hoe de screening en matching zo efficiënt en kwaliteitsvol mogelijk, en op maat van de doelgroep, kunnen worden aangepakt. In eerste instantie stelt Jongerenwelzijn een bijkomend budget ter beschikking aan de diensten voor pleegzorg voor extra personele input en omkadering, specifiek voor de screening en de attestering van de pleegouders en de matching. In de tussentijd verblijven de minderjarigen in federale opvang-initiatieven. We moeten de monitoring afwachten om te weten of de bijkomende input die voorlopig begroot is op twee extra voltijdse equivalenten zal volstaan.

Daarnaast komt er een bijkomend budget voor het categoriale aanbod, dit zijn de voorzieningen die instaan voor de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Dit versterkte aanbod moet ons in staat stellen om met hun expertise en netwerken de pleegzorgbegeleiding via consult en duobegeleiding mee te ondersteunen. De effectieve vergoeding van de pleegzorgdiensten en de onkostenvergoeding van de pleegouders worden geregeld via de reguliere

subsidies in een open einde financiering, zoals vermeld in het Pleegzorgdecreet en het desbetreffende uitvoeringsbesluit. Wat we dus moeten doen aan capaciteitsondersteuning op het niveau van de diensten, gaat via het normale systeem. Daar is dus geen specifieke techniek voor nodig.

Het antwoord op de vraag of de personen en gezinnen die reageerden op de oproep 'Geef de wereld een thuis' ook over reguliere pleegzorg geïnformeerd zullen worden, lijkt ons evident. Het is nu al zo dat kandidaat-gezinnen uitgenodigd kunnen worden op informatiesessies over pleegzorg in het algemeen en op die manier dus inderdaad al kennismaken met de mogelijkheden ten aanzien van andere doelgroepen. Verder is er bewust voor gekozen dat de actie 'Geef de wereld een thuis' gecoördineerd verloopt via Pleegzorg Vlaanderen. Mensen die zich aanmelden, komen zo ook op de website van Pleegzorg Vlaanderen terecht, waar de informatie over alle pleegzorgvarianten toegankelijk is. Op termijn kan dit dus eerder ook een positieve invloed hebben, gelet op het feit dat kandidaat-gezinnen die zich nu melden, naar aanleiding van de vluchtelingen crisis, ook in aanmerking komen voor eender welke vorm van pleegzorg en aldus de pool van kandidaat-gezinnen vergroten.

Het categoriale aanbod van Jongerenwelzijn, gespecialiseerd in de opvang en begeleiding van niet-begeleidende minderjarige vluchtelingen, neemt een ondersteunende rol op. Zoals u weet, is ook Vluchtelingenwerk Vlaanderen betrokken bij het initiatief. Zij brengen een specifieke expertise en ondersteuning in. Daarnaast organiseren we een info- en meldpunt voor professionals inzake kinderen en jongeren op de vlucht en koppelen we dit ook aan een aanbod binnen de integrale jeugdhulp rond traumabegeleiding voor onderwijs- en welzijnssettings.

In de vorige legislatuur werd een ontwerp van protocol opgesteld waarin onder meer duidelijke afspraken worden opgenomen over welke jongeren door welke actor in de verschillende opvangfasen worden aangemeld bij de jeugdhulp, over de organisatie van een aanspreekpunt, over de mogelijkheid om zowel ambulante, mobiele als residentiële jeugdhulpverlening te organiseren en over de samenwerking inzake gegevensdeling en de registratie van gegevens. Voor alle duidelijkheid: we zijn vragende partij om versneld werk te kunnen maken van dit protocol. We zullen dit dan ook op de agenda van het Overlegcomité plaatsen. Het ontwerp van protocol biedt de mogelijkheid om gezamenlijk een trajectmatige benadering uit te werken voor de niet-begeleide minderjarigen.

Ook in de doelgroep van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen bevindt zich een doelgroep met een complexe problematiek die een integrale trajectbenadering nodig heeft en dit met gedeelde verantwoordelijkheid van alle sectoren, waaronder ook de psychiatrie en de lokale besturen. Het was en is echter niet evident om al deze verantwoordelijkheden af te bakenen aangezien niet alle betrokken partners bij het ontwerp van protocol betrokken waren. Intussen werd wel het opvangmodel bij Fedasil aangepast en wordt in de projectoproep 2016 van Fedasil aandacht besteed aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen met specifieke noden. Het ontwerp van protocol zal in dit licht moeten worden herbekeken. De lokale besturen, een belangrijke actor in de opvang van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, zijn evenwel nog steeds niet bij de huidige besprekingen betrokken. Het zou een meerwaarde zijn om dit in de nieuwe gesprekken wel te doen.

De oprichting van één Vlaams aanmeldpunt voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen zorgt voor een gecoördineerde aanpak van de hulpvragen. Dit is een goede evolutie. De werking van dit aanmeldpunt werd ook gunstig geëvalueerd, wat moet leiden tot een meer structurele inbedding. We moeten er wel alert voor zijn, gelet op de verhoogde instroom van de doelgroep, dat dit meldpunt tijdelijk voldoende draagkracht heeft. Een versterking zal zich dan ook

opdringen. We hebben dit ook voorzien en opgenomen in de maatregelen binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zoals op de bijeenkomst van de Vlaamse Regering van 11 september jongstleden werd besproken.

De onthaal- en oriëntatiecentra van Fedasil kunnen binnen de integrale jeugdhulp een niet-begeleide minderjarige vreemdeling aanmelden bij de intersectorale toegangspoort. In november 2012 werd al een praktische richtlijn voor aanmelding van niet-begeleide minderjarigen bij de meldpunten crisisjeugdhulp verspreid.

In de voorbije periode heeft dit aanmeldpunt zijn nut bewezen door op een deskundige wijze te zorgen voor een vraagverheldering bij de doelgroep, door bijkomende diagnostiek te doen, een hulpverleningstraject op maat uit te stippelen en als contactpersoon-aanmelder te fungeren bij de intersectorale toegangspoort. Het aanbod neemt in die zin een unieke positie in als schakel tussen de federale opvanginitiatieven en de jeugdhulp voor de uiterst kwetsbare doelgroep van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Een dergelijke schakel is onmisbaar omdat de bestaande structuren niet over voldoende expertise en netwerk beschikken voor een diagnostische, oriënterende en toeleidende begeleiding. Vandaar ook het belang van het bewaken en versterken van de continuïteit van dit aanbod.

Voor het categoriale aanbod registreren we een volle bezetting, dus een quasi permanente invulling van de 95 plaatsen. Hoe het met de andere sectoren van de jeugdhulp staat en wat de aantallen zijn in pleegzorg, is niet eenvoudig te meten aangezien het statuut van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen niet eenduidig wordt geregistreerd in de reguliere sectoren.

Wat pleegzorg betreft, verwijs ik naar het antwoord op de vraag over het pilootproject in samenwerking met de diverse partners, dat ook op niveau van instroom en registratie bijkomende inzichten en data zal opleveren.

Er zal op Vlaams niveau geen initiatief genomen worden met betrekking tot de regelingen die van toepassing zijn op de kinderbijslagen. In die zin moeten we ervan uitgaan dat dat bij ons niet aan de orde zal zijn.

Ik wil een aantal mensen nog de kans geven om zich te documenteren. Het is duidelijk dat er in het huidige project een aantal discussies lopen, bijvoorbeeld over de aandachtspunten in de screening. Het is voor de betrokkenen geen enkel probleem om zodra men daarover een duidelijk afgewerkt concept heeft, dat ook te tonen. Als ik de eerste echo's van de besprekingen hoor, heb ik niet het gevoel dat ze er ook maar aan denken om in te boeten op de kwaliteit of op de pertinentie van die screening. Ik begrijp natuurlijk dat dit een cruciale fase is. Als de commissie hier graag meer informatie over wil hebben, kan de stuurgroep dit, op het ogenblik dat hij dit afrondt, zeker komen toelichten.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Minister, dank u wel. Ik ben uiteraard blij te horen dat u zegt dat het niemand's bedoeling is om de kwaliteit van de screening te verminderen. Maar mijn vraag blijft overeind: komt er nu een versnelde screening voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen of niet?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Het gaat nu over een pilootproject. Tenzij ik iets gemist heb, minister, maar ik heb u niets horen zeggen over of het over een beperkt aantal plaatsen gaat, of over een bepaalde periode binnen de evaluatie. Hoe moet ik mij dat pilootproject concreet voorstellen? Als er een bepaald aantal gezinnen en een bepaald aantal minderjarigen in opgenomen worden, wordt er dan continu geëvalueerd en gaat men

dan op een bepaald moment zeggen dat dit sterk genoeg is om het ook verder uit te rollen? Het is toch nuttig om daar wat meer informatie over te hebben.

Ik ben zeer tevreden dat u zegt dat de decretale voorwaarden met betrekking tot de screening en de draagkracht van een gezin onverminderd overeind blijven. Dat is heel belangrijk. Ook wordt er nagekeken welke specifieke elementen er moeten worden bekeken in de screenings voor deze gezinnen.

Ik ben tevreden dat u zegt dat u niet beknot op de reguliere werking en dat dit via tijdelijk bijkomende capaciteit zal gebeuren.

Voor het overige denk ik dat wij allemaal dezelfde bekommernissen delen: het gaat hier over een heel kwetsbare groep waarmee we heel omzichtig moeten omgaan. We moeten ervoor zorgen dat er een goede screening is van de gezinnen die zich aandienen, zodat nadien de pleegzorgsituaties op de best mogelijke manier kunnen verlopen. We moeten er ook voor zorgen dat er geen impact is op de capaciteit van de gewone pleegzorg. Integendeel zelfs, u zegt dat we dit hopelijk kunnen aangrijpen om daar meer kandidaten te krijgen, die nadien ook bereid zijn om een kind in pleegzorg op te nemen. Ik kan alleen maar hopen dat dit bewaarheid kan worden.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het antwoord op de vraag of we die informatiesessies snel moeten starten, of dat een capaciteitsprobleem is, en of er dus versneld voor ondersteuning en mensen uit de diensten moet worden gezorgd, is: ja, uiteraard! Anders heeft dat geen zin. Er is trouwens een projectoproep van Fedasil, waarbij wordt gevraagd wie er wil meewerken aan het organiseren van pleegzorg. We zullen de kwaliteit van de screening onder druk van de tijd niet secundair maken. Dat is niet de bedoeling. Gelet op de specifieke groep waarover het zou kunnen gaan, is men het er wel over eens dat er goed aan de mensen met ervaring moet worden gevraagd wat de specifieke dingen zijn die in die screening aan bod moeten komen. Zo kan men er zeker van zijn dat er op de juiste competenties wordt gescreend. De mensen die dat moeten organiseren, moeten nu ook een beetje zoeken hoe dat praktisch moet worden georganiseerd en wat daarin aan bod moet komen. Als zij daarmee klaar zijn, zal het voor hen geen enkel probleem vormen om daarover een toelichting te komen geven.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Het is een goede suggestie om de mensen te horen wanneer zij het project helemaal hebben uitgewerkt. Dan kunnen zij ons komen vertellen op welke manier zij dat doen. Minister, ik hoor u graag zeggen dat u versneld een aantal infosessies zult organiseren. Dat lijkt mij logisch wanneer de toevloed van het aantal kandidaten groter is. Maar wij gaan niet versneld screenen onder druk van de tijd.

Men zal maar een kind zijn dat vandaag op de wachtlijst staat en waaraan men moet uitleggen dat een ander kind sneller in een pleeggezin terechtkomt omdat diens situatie verschillend is. Als we niet in die toestand verzeild willen geraken, dan denk ik dat pleegzorg een interessante piste kan zijn, op voorwaarde dat geen kwaliteitsverlies wordt aanvaard en gelijke behandeling wordt gerespecteerd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over eenzaamheid bij jongeren – 2991 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Mevrouw Freya Van den Bossche (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, een opvallend grote groep van onze jongeren kampt met chronische eenzaamheid. Onderzoek van de KU Leuven laat zien dat 3 procent van de Vlaamse adolescenten chronisch eenzaam is. Het is een cijfer in de grootteorde van andere, beter erkende problemen zoals ASS en ADHD.

Ondanks het feit dat zo veel jongeren te maken krijgen met chronische eenzaamheid, is er nog bijzonder weinig aandacht voor. Het gaat nochtans niet om een luxeprobleem: het betreft het niet-vluchtige maar permanente gevoel nergens bij te horen en van de rest van zijn omgeving afgesneden te zijn. Onderzoek van de KU Leuven toont aan dat de band tussen chronische eenzaamheid en depressie bij jongeren bestaat: eenzaamheid maakt depressief, en depressieve gevoelens kunnen er op hun beurt voor zorgen dat jongeren zich nog meer buitengesloten voelen van hun omgeving, waardoor hun eenzaamheid nog verder toeneemt – een vicieuze cirkel.

Dat eenzaamheid tot depressiviteit leidt, is, gezien het significante aantal adolescenten dat te maken heeft met chronische eenzaamheid, behoorlijk problematisch. We weten immers dat wie eenmaal een depressie heeft gehad, ook veel vatbaarder is om in depressies te vervallen. Het komt er dus op aan om zo veel mogelijk te vermijden dat iemand een depressie ontwikkelt. Het lijkt dan ook logisch dat aandacht wordt geschonken aan het probleem van chronische eenzaamheid bij jongeren via vroegtijdige detectie.

Het is zeker niet zo dat de overheid alles kan oplossen. Het is echter wel zo dat – nog steeds uit onderzoek van de KU Leuven – blijkt dat bepaalde manieren om met jongeren met chronische eenzaamheid om te gaan, betere resultaten geven dan andere. Sleutelen aan de sociale vaardigheden van iemand die zich eenzaam voelt, werkt bijvoorbeeld niet erg goed. Het probleem is immers vaak niet dat hij of zij niet zou weten hoe om te gaan met anderen, maar wel dat hij of zij, ondanks zijn of haar sociale contacten, toch het gevoel heeft door de anderen uitgesloten te zijn. Bij chronische eenzaamheid die kan leiden tot depressie gaat het eerder om een psychisch probleem: het constante herkauwen van gebeurtenissen in het sociale leven waaruit zou blijken hoe slecht men is in het omgaan met anderen, hoezeer men uitgesloten is. Het is dus een probleem waarvoor een psycholoog of een psychiater soelaas zou kunnen bieden.

Minister, welke beleidsconclusies trekt u uit het onderzoek over eenzaamheid bij jongeren? Ziet u een rol voor uzelf en voor de Vlaamse overheid weggelegd? Om eenzaamheid bij jongeren tegen te gaan en bij het voorkomen van depressie is een belangrijke rol weggelegd voor leerkrachten en CLB's. Zijn zij volgens u voldoende op de hoogte van de ernst van het probleem? Weten zij het te detecteren, en hoe ermee om te gaan? Indien niet, wat gaat u ondernemen om dat te verhelpen? Om meer ernstige problemen later te voorkomen is het erg belangrijk om vroeg te detecteren en in te grijpen.

Een consequentie hiervan is echter vaak dat in eerste instantie een grotere zorgvraag volgt. We weten dat nogal wat jongeren wachten op geestelijke gezondheidszorg. De wachtlijsten van de cgg's zijn groot. De federale overheid heeft in dat verband ook een taak, maar hier heb ik het over uw verantwoordelijkheid. Er

zijn cgg's die zelfs met aanmeldingstops werken. Nogal wat centra sturen kinderen van gewoon bemiddelde gezinnen door naar privépraktijken, om zich te kunnen concentreren op kinderen die anders van hulp verstoken zouden blijven. Maar zelfs voor hen zijn de wachttijden vrij lang. Hoe denkt u dat probleem op te lossen? Hoe zult u het zorgaanbod vergroten op het moment dat men gaat beseffen dat sneller ingrijpen om erger te voorkomen nodig is?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, het onderzoek waarnaar u verwijst, is een onderzoek uit 2013 dat naar aanleiding van de Week van de Verbondenheid, van 24 september tot en met 4 oktober 2015, nu in de pers is verschenen. De Week van de Verbondenheid is een initiatief van onder meer de Bond Zonder Naam, Samenlevingsopbouw, Awel, fedOS, Chiro en andere. In eerste instantie willen we wijzen op het risico om dergelijk onderzoek en dergelijke cijfers te snel te 'psychiatriseren' en te medicaliseren. We doelen hier op de trend om emotionele moeilijkheden al te snel op te vatten als psychische of zelfs psychiatrische problemen die via een medische of een professionele weg een antwoord moeten krijgen. Eenzaamheid en gevoelens van depressie komen trouwens in elke levensfase bij ieder van ons voor. Bij jongeren die volop in fysieke, emotionele en sociale verandering zijn – bijvoorbeeld tijdens de overgang naar het hoger onderwijs of bij verandering van vriendschappen –, zijn deze gevoelens zeer normaal. Het is pas als er sprake is van langere en intensere periodes van eenzaamheid en depressieve gevoelens, dat we ons zorgen moeten beginnen te maken.

We drukken zeker onze bijzondere appreciatie voor het initiatief Week van de Verbondenheid uit, want sociale cohesie en het voorkomen van eenzaamheid is een opdracht voor de hele samenleving. In tijden van groeiende individualisering komt sociale cohesie op de helling te staan. Een sterk sociaal netwerk en gevoel van verbondenheid met de ander is een belangrijke basis voor het gevoel van welzijn van elke mens. Op de website www.weekvanverbondenheid.be en op de Facebookpagina van de Bond Zonder Naam kan men te weten komen welke acties men plant en welk campagnemateriaal er beschikbaar is. Ook de website www.erbij.be van de Bond Zonder Naam die werd gelanceerd in 2012 is nog steeds actief. Mensen kunnen er zich herkennen in of zich opladen aan getuigenissen van bekende en minder bekende Vlamingen.

Natuurlijk zijn er ook voor de Vlaamse overheid taken weggelegd. Die taken liggen in eerste instantie op het vlak van beeldvorming, preventie en vroegdetectie en vroeginterventie. Op het vlak van beeldvorming en laagdrempelige hulp zijn er al verschillende waardevolle initiatieven genomen. Zo subsidieert de Vlaamse overheid de Associatie Beeldvorming Geestelijke Gezondheid, een samenwerking tussen de Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid en Te Gek!? Die wil mensen informeren, inspireren en engageren om samen psychische problemen bespreekbaar te maken en te ijveren voor een positieve en correcte kijk op mensen met geestelijke gezondheidsproblemen. Zo heeft men onder meer eind december 2012 de website www.geestelijkgezondvlaanderen.be gelanceerd, als laagdrempelig communicatiemiddel om vooroordelen en taboes over psychische problemen te doorbreken en om geestelijke gezondheid een plaats te geven in het alledaagse leven. Daarop zijn ook specifieke tips voor jongeren te vinden of voor ouders met bijvoorbeeld vragen over opvoedingsondersteuning.

Voorts subsidieert de Vlaamse overheid VIGeZ als partnerorganisatie en expertisecentrum voor gezondheidspromotie en ziektepreventie. Een van de thema's die VIGeZ opneemt is geestelijke gezondheidsbevordering. Daartoe ontwikkelt VIGeZ materialen zoals de website en de zelftest 'Fit in je hoofd' en 'Nok Nok' – de versie gericht op jongeren tussen 12 en 16 jaar. Ook deze website biedt tips

aan jongeren over grenzen stellen, zorgen voor zichzelf, vriendschappen, omgaan met problemen, enzovoort. De bekendmaking van Nok Nok gebeurt onder andere via vrijetijdsverenigingen en de jeugdbewegingen. VIGeZ is op dit moment bezig met de ontwikkeling van een bijhorende app. Op 28 oktober organiseert VIGeZ een symposium over veerkracht. Op dat symposium wil men hulpverleners informeren over nieuwe invalshoeken en inspirerende praktijkvoorbeelden en hen motiveren om met veerkracht in de eigen organisatie aan de slag te gaan.

Jongeren die in nood zitten, moeten snel en op laagdrempelige wijze een luisterend oor vinden. Daarvoor kunnen ze terecht bij de opgeleide vrijwilligers van Awel, Tele-Onthaal en de Zelfmoordlijn 1813. Jongeren kunnen mailen of chatten met een hulpverlener van het JAC, het jongerenaanbod van de centra algemeen welzijnswerk (CAW), of er langslopen. We kunnen ook verwijzen naar het kindvriendelijk maken van 1712. Dit resulteert in twee nieuwe sites, een voor min en een voor plus 12-jarigen. Het inzetten van online methodieken en sociale media is een nieuwe bron van laagdrempelige mogelijkheden om aan psycho-educatie en zelfhulp te doen of professionele hulp aan te bieden. Zeker voor jongeren en jongvolwassenen willen we verder inzetten op dergelijke innovatieve methodieken en toegangswijzen tot hulp. De Vlaamse overheid heeft haar doelstellingen op dit vlak vormgegeven middels het Vlaams Actieplan Onlinehulp.

Kortom om eenzaamheid te voorkomen en om te leren omgaan met sociale relaties en 'zich alleen voelen', dienen we de krachten te bundelen en in te zetten op de sociale vaardigheden van jongeren en hun netwerk, hen te helpen om tobben en rumineren onder controle te houden en hen te leren dat zij zelf een positieve waarde in relaties hebben. Hierbij is het ook belangrijk dat eenzame jongeren er zich bewust van zijn dat het fout lopen van contacten niet zomaar altijd aan henzelf te wijzen is. Wij kunnen hen als volwassenen hierin begeleiden en steunen, en indien nodig een beroep doen op psychosociale en psychologische ondersteuning van hulpverleners.

Reeds verschillende jaren organiseert de World Federation for Mental Health (WFMH) de Werelddag van de geestelijke gezondheid, steeds op 10 oktober. Op deze dag wil men de geestelijke gezondheid onder de aandacht brengen. Dit jaar staat het thema 'Samen veerkrachtig' centraal. Met als doel wijzen op een 'hoofzaak': laat mensen met psychische problemen voelen dat je er bent. Allerlei zorgorganisaties en ook steden en gemeenten organiseren die dag interessante, sensibiliserende en leuke activiteiten. Meer info vindt men op www.geestelijkgezondvlaanderen.be. Bij deze ook een warme oproep om deel te nemen aan de 'thunderclap' waarmee de boodschap breed verspreid zal worden, via allerlei sociale media. Dat we deze werelddag sterk in de verf zetten, gebeurt onder meer op vraag van patiëntenvertegenwoordigers en is ook een gevolg van de voorstellen die geformuleerd werden door BEL 10, wat een actie van Radio 1 is.

De CLB's maken deel uit van de integrale jeugdhulp en hebben daarom een belangrijke rol in het toeleiden naar hulp in een intersectoraal jeugdhulplandschap. De CLB's, met hun zeer goede kennis van de sociale kaart en samenwerkingsverbanden met andere zorgpartners, zijn een uitgelezen partner wanneer die toeleiding naar de jeugdhulp nodig is. Als jongeren problemen ervaren en een beroep doen op jeugdhulp, is het belangrijk dat die jeugdhulp de krachten van de jongeren en hun omgeving aanspreekt en ten volle probeert te versterken. Het versterken van het netwerk van de jongere is daarin een belangrijk gegeven. Het principe van krachtgericht werken is opgenomen in het decreet Integrale Jeugdhulp. De Vlaamse overheid wil dat stimuleren door onder andere een werkkader te creëren voor het inzetten van krachtgerichte methodieken in de jeugdhulp. Maar krachtgericht werken is meer dan specifieke methodieken aanreiken. Het is een concept, een kader, een benaderingswijze die professionele hulpverleners stuurt bij hun ondersteuning van de 'cliënt' en zijn netwerk.

Wat vroegdetectie bij jongeren betreft, verwijzen we ook graag naar het huidig Vlaams Actieplan Suïcidepreventie. Dit plan stroomlijnt de doelstellingen en acties inzake suïcidepreventie waar het Vlaamse beleid wil op inzetten, op basis van wetenschappelijke onderbouwde methodieken. Jongeren met chronische eenzaamheid zijn tot nog toe niet als specifieke doelgroep aangewezen. Wel lopen een aantal acties die vroegdetectie en interventie voor jongeren met psychische problemen of suïciderisico beogen. Zo zijn bijvoorbeeld de preventiecoaches geestelijke gezondheid actief: zij ondersteunen scholen bij het uitwerken van een geestelijk gezondheidsbeleid. Voor de bevordering van de geestelijke gezondheid wordt in scholen ook veel gewerkt met het spel 'De Gelukzoekers' van de Christelijke Mutualiteit. De suïcidepreventiewerkers van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) bieden voorts vormingen aan hulpverleners die met jongeren werken, inclusief CLB-medewerkers en leerlingbegeleiders.

Om op uw derde vraag te antwoorden: de Vlaamse overheid zet vandaag al in op een laagdrempelig aanbod aan geestelijke gezondheidszorg, vroegdetectie en vroeginterventie. Enerzijds zijn er pilootprojecten verspreid over Vlaanderen die experimenteren met een eerstelijnspsychologische functie. Daarnaast hebben heel wat cgg's de voorbije jaren expertise opgebouwd inzake vroegdetectie en vroeginterventie van psychose en andere ernstige psychiatrische stoornissen. Dat laatste is trouwens een actie in het kader van het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie. Voorts hebben ze expertise opgebouwd over verslavingsproblemen. In de toekomst willen we daar verder op inzetten, al klopt het dat wegens de budgettaire schaarste het aanbod momenteel nog te beperkt is en niet geheel Vlaanderen dekt.

We hopen in de komende jaren dankzij krachtenbundeling stappen vooruit te kunnen zetten. Vooreerst vermeld ik de gids 'Naar een nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren'. Die gids is een gezamenlijke realisatie van de federale overheidsdienst Volksgezondheid en alle gemeenschappen en gewesten met bevoegdheden inzake gezondheid en welzijn. De gids werd op 30 maart 2015 goedgekeurd door de interministeriële conferentie volksgezondheid. Momenteel worden in een sneltempo implementatietrajecten opgestart. Minister De Block en ikzelf bundelen onze krachten en beschikbare budgetten om zo veel mogelijk meerwaarde te creëren voor de kinderen en jongeren in Vlaanderen. We stemmen nieuwe en reeds bestaande beleidslijnen op elkaar af om te komen tot een globaal en geïntegreerd beleid. Concreet heeft de federale overheid heel wat middelen vrijgemaakt voor de realisatie van extra capaciteit aan crisiszorg, langdurige zorg en intersectorale consult en liaison. De Vlaamse overheid hangt daar complementaire acties aan, zoals de uitbreiding van modules crisiszorg aan huis, wat eerder dit jaar gebeurde, en de recente oproep voor het erkennen van intersectorale zorgnetwerken die een gezamenlijk engagement opnemen ten aanzien van jongeren met zeer complexe problematieken.

Ook op regionaal niveau is het de expliciete verwachting dat organisaties een brede intersectorale kijk hanteren, hun aanbod nog beter op elkaar afstemmen en krachten bundelen om creatieve oplossingen te vinden. Ook de nieuwe Vlaamse bevoegdheden inzake verslavingszorg worden in deze trajecten meegenomen. We streven naar een integratie van specifieke verslavingsexpertise in de bestaande netwerken voor de integrale jeugdhulp en geestelijke gezondheid ten behoeve van kinderen en jongeren. Voorts opent de erkenning van klinisch psychologen en klinisch orthopedagogen als gezondheidszorgberoepen en het nieuwe wetgevend kader rond psychotherapeuten mogelijkheden tot de terugbetaling van de zorg die deze professionals verstrekken. Wat dit concreet zal betekenen, is nu nog niet duidelijk. We zijn daarvoor afhankelijk van de stappen die de federale overheid zet. Wat wel duidelijk is, is dat terugbetaling een hefboom kan zijn voor het creëren van meer betaalbare, laagdrempelige psychische zorg, ook voor jongeren.

Ten slotte wil ik nog beamen dat de cgg's een grote druk op hun capaciteit ervaren. De wachttijden worden veroorzaakt door een complex samenspel van veel factoren die niet zomaar kunnen worden weggewerkt. De budgettaire context staat ons niet toe om op korte termijn een substantiële verhoging van middelen voor deze sector te realiseren. We moeten ook in rekening brengen dat een stijging van het aanbod ook een stijging van de vraag veroorzaakt. Het is dus vooral zaak om het debat over dit onderwerp niet te simplificeren. De cgg's zijn voortdurend actief op zoek naar manieren om de instroom, doorstroom en uitstroom van zorg optimaal te managen. Verschillende methodieken kunnen daarbij ondersteuning bieden, zoals bijvoorbeeld telefonische screenings, een groepsaanbod, een online aanbod, enzovoort. De sector heeft aan mijn administratie een bundel bezorgd van de manieren waarop aan wachttijdoverbrugging in de cgg's wordt gedaan. We zullen deze analyseren en bespreken, om vervolgens relevante voorstellen of adviezen voor de sector uit te werken.

Mevrouw Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, u hebt een aantal interessante zaken gezegd. Er zijn evenwel ook zaken waarover we het duidelijk niet eens zijn. Volgens mij is een pleidooi voor een eenvoudiger toegang tot therapie van jongeren die met zichzelf of hun omgeving in de knoop liggen niet hetzelfde als het probleem medicaliseren. Het is evenwel mogelijk dat het een probleem wordt dat u, zo u dat wilt, kunt vatten in termen van het Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM) als een depressie. Waarover de KU Leuven onderzoek heeft verricht en waarover ik het heb, is niet het gewone, momentane gevoel van eenzaamheid dat iedereen wel eens ervaart, maar om het permanente gevoel van afgesloten te zijn van anderen. Dat is een zorgwekkende zaak, en daarom wordt gepleit voor therapie. Het gaat dan niet zozeer over het trainen van sociale vaardigheden, want men weet wel wat die zijn, maar over het rumineren en de verminderde zelfwaarde.

Soms kunnen een aantal sessies bij een therapeut dan waardevol zijn. U zult het met mij eens zijn dat elke meta-analyse aantoont dat therapie – wat ook de invalshoeken van de therapeut zijn – soelaas biedt. Voor de jongeren kan dat een hulp zijn, en wel zonder dat er van medicalisering sprake is. Dat wou ik even duidelijk zeggen. Niet alles waarmee men geestelijk in de knoop zit, moet per se op doktersvoorschrift worden behandeld. In uw antwoord verwelkomde ik wel de verdere ontwikkeling van online methodieken. Ik weet dat u daar een voorstander van bent. Buitenlandse voorbeelden tonen ook aan dat men daarmee slaagt toegang te verwerven tot die specifieke doelgroep en zelfs op eerder korte termijn positieve resultaten kan boeken.

Ik vind het goed dat u daar wel op werkt, maar ik wil u oproepen om het andere luik niet uit het oog te verliezen, het therapeutische. Dat kan voor een aantal jongeren ook belangrijk zijn. Er mag nog meer aandacht zijn voor het aanbod op dat vlak. Ik weet dat u veel aandacht hebt voor preventie en detectie, en initiatieven neemt. Vanzelfsprekend zal het belangrijk zijn dat het aanbod de vraag volgt. Ik begrijp dat de bomen niet groeien tot in de hemel, maar ik heb al meermaals gezegd dat, als u het aan mijn fractie vraagt, uw departement wel het eerste is waar wat geld zou mogen bijkomen. Zeker de kinderen die uw hulp en zorgen nodig hebben, zijn de eerste om die dan te krijgen. Ik vraag nogmaals om te pleiten voor wat meer ruimte, onder andere voor de cgg's en voor andere plekken waar jongeren terecht kunnen wanneer ze niet afdoende kunnen worden geholpen via een telefoon- of chatlijn, of via het CLB. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de rechten van pleegkinderen – 2997 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Mevrouw Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, de aanleiding voor de vraag is een concrete casus. Ik hoef natuurlijk geen antwoorden op die situatie, mogelijk kennen wij ook niet het volledige verhaal. Het is wel een belangrijke aanleiding om een aantal vragen te kunnen stellen.

U kent de casus. Het gaat om een meisje van twaalf jaar dat haar hele jonge leven bij een pleeggezin doorbracht. 's Ochtends vertrekt ze daar en 's avonds keert ze er niet meer terug, maar wordt ze opgehaald door de biologische vader. De mama van het pleeggezin zegt daarbij niet gekend te zijn.

Het roept vragen op over de rechten van een kind dat zo lang ergens verblijft, maar ook de rechten en plichten van zowel pleegouders als biologische ouders. Het lijkt evident dat het belang van het kind steeds centraal moet staan in beslissingen die betrekking hebben op dat kind. Als een kind al op zeer jonge leeftijd in een pleeggezin terecht komt en daar redelijk lange tijd verblijft, is het zo dat het kind zich hecht aan de pleegouders. Dat is een goed gegeven, want het is belangrijk dat kinderen hechtingsrelaties op een veilige manier kunnen ontwikkelen, om een positief zelfbeeld te ontwikkelen en op latere leeftijd in vertrouwen relaties met anderen aan te gaan. Het hoeft niet per se met de biologische ouders te zijn, maar wel met de mensen die het kind op dat moment verzorgen.

Het is ook erg belangrijk, dat zult u weten, dat een kind, wanneer het die betekenisvolle relatie heeft ontwikkeld en de hechting er is, niet abrupt wordt weggerukt uit een gezin, maar de kans krijgt daar zijn zeg over te doen en de kans krijgt contact te houden met de mensen aan wie het gehecht is geraakt, als het daarvoor kiest, vanzelfsprekend.

De afweging tussen de rechten van de natuurlijke ouders, die ook de wettelijke ouders zijn, en de pleegouders is erg delicaat. Ik besef dat het geen gemakkelijke oefening is en niet altijd even eenvoudig op papier te vatten. Maar door het belang van het kind centraal te plaatsen, kan men al vaak een mooi evenwicht vinden.

Minister, wordt een kind door de jeugdrechter gehoord wanneer die de beslissing neemt om het weer toe te wijzen aan de natuurlijke ouders? In het concrete geval ging het om vrijwillige pleegopvang, dus pleegopvang die niet was opgelegd door de jeugdrechter. Stel dat een kind lang in een ander gezin is opgegroeid en al oud genoeg is om zelf over een aantal zaken te oordelen, wordt het dan gehoord of niet? Zo niet, vindt u dat niet in tegenspraak met de rechten van het kind, waarin dat beslissingsrecht expliciet wordt ingeschreven wanneer een kind bekwaam is? Kunt u daar desgevallend iets aan doen?

Wanneer een kind langere tijd is opgegroeid in een pleeggezin en zeker vanaf erg jonge leeftijd, en het nadien weer wordt toegewezen aan de wettelijke ouders, hoe ziet u dan het contactrecht tussen het kind en de ouders bij wie het kind lange tijd heeft verbleven?

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Mevrouw Van den Bossche, we delen dezelfde bekommernis, namelijk dat de pleegzorgsituatie op de best mogelijke manier verloopt. Het betekent dat ook de contacten met de pleegzorgdiensten en

tussen pleegouders en natuurlijke ouders op de best mogelijke manier verlopen. Dat vraagt een goede afbakening van rechten en plichten, maar we weten allemaal dat dat federale materie is.

Er liggen diverse wetsvoorstellen voor aan de overkant van de straat. We hopen allemaal dat op korte termijn werk kan worden gemaakt van een wettelijke regeling, zodat uw vragen al voor een stuk opgelost zouden zijn. Ik was een beetje verwonderd dat die vraag hier op de agenda stond, want die verwacht je eigenlijk aan de overkant.

In zoverre we ter zake iets zouden kunnen doen, hebben we dat ook wel geprobeerd met het decreet Pleegzorg, waarin uitdrukkelijk staat dat een dienst voor pleegzorg in het kader van de vergunningsvoorwaarden moet instaan voor een naadloze overgang bij het beëindigen van pleegzorg voor de pleegkinderen of de pleeggasten, de gezinnen waarvan de ouders of de wettelijke vertegenwoordigers van de pleegkinderen of de pleeggasten deel uitmaken, pleegzorgers en pleeggezinnen en dat er een passende nazorg moet worden geboden voor al die verschillende betrokkenen. Dat hebben we enkel kunnen doen binnen de opdrachtomschrijving van de diensten voor pleegzorg en niet voor enige afbakening van een hoorrecht of rechten of plichten voor pleegouders of natuurlijke ouders. Vaak gaat het over vrijwillige pleegzorg, en u weet dat die sowieso kan worden beëindigd.

Wat we konden doen, hebben we gedaan. Ik ga ervan uit dat het op een goede manier wordt opgevolgd door de pleegdiensten. Met betrekking tot het contractrecht zijn er bepalingen in het burgerlijk wetboek, die eventueel afdwingbaar zijn voor de familierechtbank wanneer ze niet vrijwillig worden uitgevoerd. Maar ook dat is voer voor bespreking aan de overkant.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Van den Bossche, u maakt terecht een onderscheid tussen een situatie waarin een gerechtelijke jeugdhulpmaatregel werd opgelegd en de vrijwillige jeugdhulp. Het is uiteraard de exclusieve bevoegdheid van de betrokken jeugdrechter wanneer er een vordering is ingesteld door het openbaar ministerie om een beslissing te nemen, een gerechtelijke maatregel op te leggen of te herzien. In deze situatie is de federale regelgeving over het hoorrecht van minderjarigen van toepassing en moet de jeugdrechter de minderjarige die de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt oproepen om te worden gehoord.

Op het moment dat de vrijwillige jeugdhulpverlening eindigt, kan het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg de Procureur des Konings vragen een vordering in te stellen tot een gerechtelijke jeugdhulpmaatregel. De beslissing om een vordering in te stellen behoort evenwel exclusief toe aan de procureur des Konings. Op dit ogenblik bestaat er in het kader van de vrijwillige jeugdhulp geen blokkaderecht van de pleegouders of het pleegkind wanneer de vrijwillige jeugdhulpverlening, ondanks de inspanningen van de diensten, brusiek eindigt omdat de verdere instemming wordt geweigerd en er geen gerechtelijke jeugdhulpmaatregel werd opgelegd.

Algemeen kunnen we stellen dat het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet Integrale Jeugdhulp uitgaan van de participatiegedachte. Beide decreten regelen dat een minderjarige inspraak heeft in de besluitvorming met betrekking tot de jeugdhulpverlening en zich met betrekking tot de uitoefening van zijn rechten kan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Dat geldt dus voor beslissingen over plaatsing of, zoals in dit geval, over terugplaatsing of hereniging bij de ouders. Mevrouw Schryvers heeft aangegeven hoe het in het decreet Pleegzorg is bekeken.

Het is misschien aan de overkant, maar dat belet niet dat ik het er eigenlijk wel mee eens ben. Collega's die veel rond pleegzorg hebben gewerkt, zullen het ook

beamen. We horen regelmatig van pleegouders dat er daarvoor toch iets zou moeten worden geregeld.

Het recht op contact en het statuut van de pleegouder is inderdaad een federale materie. Als een kind in contact wil blijven met de pleegouders of als de pleegouders contact willen houden met het pleegkind en er is geen vrijwilligheid mogelijk, kan de burgerlijke rechter op basis van een bijzondere affectieve band een contactrecht toestaan. De burgerlijke rechter stelt hierbij steeds het belang van de minderjarige centraal.

Het is belangrijk dat het verkrijgen van een dergelijk contactrecht gemakkelijker wordt door een vermoeden van een bijzondere affectieve band bij langdurig perspectiefbiedende pleegzorg in te schrijven. Het inschrijven van het vermoeden van een affectieve band tussen pleegouders en pleegkind en de mogelijkheid van een blokkaderecht voor de pleegouders, zijn voorstellen die wij hebben overgemaakt aan de minister van Justitie. Dat wil ik naar aanleiding van uw vraag nog eens uitdrukkelijk stellen, in de hoop dat de federale overheid werk kan maken van het statuut van de pleegouder.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Mevrouw Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.